

CARTULARIUM van het BEGIJNHOF van LIER

Archiefvormer : Begijnhof van Lier, Cartularium

Archief Lier, Stad & OCMW

Papier, ingebonden. Goed leesbaar en in goede staat van bewaring.

36 folio's, bladspiegel 28 cm hoog en 20 cm breed

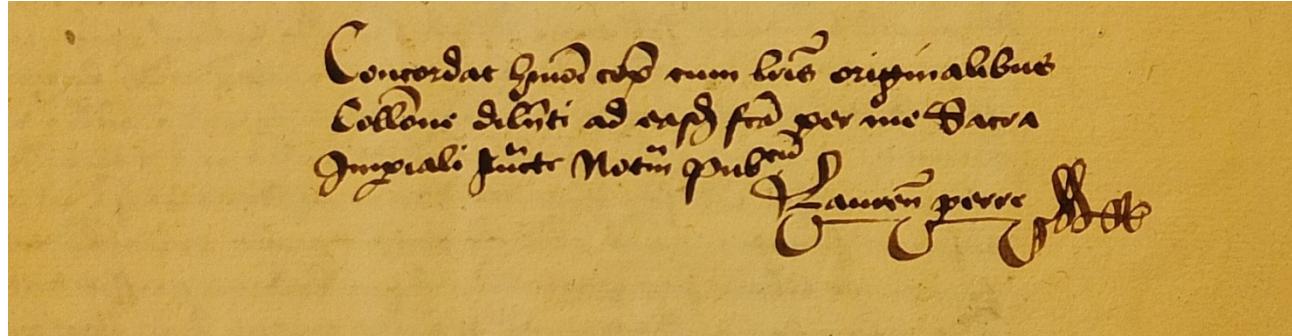
Transcriptie, regesten en vrije vertalingen: Jef Van den Bergh, Turnhout, maart 2018

Handschrift:

1) van Laurentius Perre : van folio 1 recto tot en met 32 verso; en

2) van Stobbaerts : van folio 33 recto tot en met 36 (anno 1702) verso alsook twee latere invoegingen op folio 9 verso en 10 verso (beide anno 1702).

NB: in het archief van het Begijnhof van Lier wordt Laurentius (van de) Perre zes maal vermeld, en wel van 1487 to 1528.

Folio 27 verso :

Concordat huiusmodi cum litteris originalibus
collatione diligent ad easdem facta per me sacra
imperiali auctoritate notarium publicum
Laurentius Perre

INHOUDSTAFEL

Nr.	Datum	Verkort regest jjjmmdd	
1	12590200	12590200	De deken en het kapittel van Lier stemmen in met de oprichting van een begijnhof in hun parochie.
2	12590400	12590400	De bisschop van Kamerijk staat de begijnen van Lier toe om een pastoor te hebben
3	12640801	12640801	De bisschop van Kamerijk herbevestigt zijn goedkeuring van het jaar 1259.
4	13670902	13670902	Petrus, vicaris van Guido bisschop van Kamerijk, streng op te treden tegen ongehoorzaame enz.; begijnen.
5	13230207	13230207	Petrus, bisschop van Kamerijk liet gedrag en zeden van de begijnen te Lier onderzoeken .
5,1	13200100	13200100	Brief van paus Johannes over begijnen
6	13531027	13531027	Het Antwerps kapittel bevestigen twee brieven van Hertog van Brabant, re bescherming Lierse begijnen.
6,1	12740700	12740700	Johannes, hertog van Brabant belooft de Lierse begijnen te beschermen.
6,2	13040412	13040412	Johannes, hertog van Brabant belooft de Lierse begijnen te beschermen.
7	13800704	13800704	Hertogin Johanna bevestigt de vroegere de brieven, privileges en giften aan het Begijnhof te Lier
8	14410801	14410801	Hertog Philips herbevestigt de Lierse begijnen te beschermen (dit cfr. voorvader Hertog Jan deed in 1304).
8,1	13040412	13040412	Johannes, hertog van Brabant belooft de Lierse begijnen te beschermen.
9	14100524	14100524	De decaan van de H. Mariakerk in Antwerpen bevestigt dat de Lierse Begijnen hun pastoor mogen kiezen.
9,1	14100316	14100316	Ludovicus, kardinaal van Barro, bevestigt dat de Lierse Begijnen hun pastoor mogen kiezen.
10	17020427	17020427	Bevestiging van tekst (nr. 9) door twee schepenen van de Stad Lier.
11	14250900	14250900	Paus Martinus V bevestigt het recht Lierse begijnen om pastoor te kiezen,in brief aan de Abt van Tongerlo.
12	17020427	17020427	Bevestiging van tekst (nr. 11) door twee schepenen van de Stad Lier.
13	14490507	14490507	Brief van Johannes, kardinaal van Koblenz, aan bisschop van Kamerijk, over aanpak van zekere "scandala".
14	14470601	14470601	Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, bevestigt de begijnen van Lier en infirmerie te beschermen.
15	14970903	14970903	Henricus de Bergis, bisschop van Kamerijk, verzoekt Johannes de Alosto e.a. "scandala" te onderzoeken.
15,1	13200100	13200100	Brief van paus Johannes over begijnen
16	13020900	13020900	Frater Clemens bericht de bisschop van Kamerijk dat abt van Sint Bernardsabdij begijnhof Lier zal visiteren.
17	12730315	12730315	De Juffrouw (magistre) en Begijnhof van Lier schenken bijkomende rente voor onderhoud van kapelaan.
18	14271210	14271210	Open brief door notarius publicus J de Dormale over verkiezing van rector van het Begijnhof van Lier.
18,1	12460000	12460000	Brief van Johannes, abt van Tongerlo, aan meesteres en begijnen van Lier, waarin tekst 18,2.
18,2	14250900	14250900	Paus Martinus V bevestigt het recht Lierse begijnen om pastoor te kiezen,in brief aan de Abt van Tongerlo.
19	14500217	14500217	Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, aan kapittel Lier, benoemt Johannes Fabri als pastoor.
19,1	14490420	14490420	Brief van Johannes, kardinaal van Koblenz, aan bisschop van Kamerijk, over benoeming pastoor.
20	14491107	14491107	Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, aan kapittel Lier, bevestigt benoeming Johannes Fabri.
20,1	14490507	14490507	Brief van Johannes, kardinaal van Koblenz, aan bisschop van Kamerijk, over benoeming pastoor.
20,2	12590200	12590200	De deken en het kapittel van Lier stemmen in met de oprichting van een begijnhof in hun parochie.
20,3	14370304	14370304	De deken en het kapittel van Lier verklaren hun standpunten rond het begijnhof van Lier.
21	12960000	12960000	Een Rooms college van bisschoppen staat een aflaat ivm het Lierse Begijnhof.
22	13000108	13000108	Guido , bisschop van Kamerijk, bevestigt de aflaat (nr. 21).
23	13001100	13001100	Een Rooms college van bisschoppen staat een aflaat toe ivm de infirmerie van het Lierse Begijnhof.
24	13050702	13050702	Guido , bisschop van Kamerijk, bevestigt de aflaat (nr. 23).
25	13310120	13310120	Een Rooms college van bisschoppen staat een aflaat ivm de St Margaretakerk van het Lierse Begijnhof.
26	13330325	13330325	Guido , bisschop van Kamerijk, bevestigt de aflaat (nr. 24), en voegt uitzondering toe en bijkomende aflaat.
27	13110000	13110000	Daniel, bisschop van Archanië , staat een aflaat toe aan wie ivm het Lierse Begijnhof (twijfel ivm datum).
28	14460914	14460914	Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, stemt in met de aflaatbrief (nr. 27).
29	14490510	14490510	Johannes, kardinaal in Duitsland, staat aflaat toe ivm bepaalde kerkvieringen op begijnhof van Lier.
30	13790914	13790914	Johannes, bisschop van Kamerijk aan deken Antwerpen: controversie benoeming pastoor; beveelt onderzoek.
31	13790925	13790925	Verslag van tegensprekelijk onderzoek : getuigenverklaringen, en voorgelegde documenten.

Bijlage A - Lijst teksten in chronologische volgorde

blz. 54

Bijlage B - Vrij vertaling van teksten nr. 1, 23 en 24.

blz. 55

[folio 1 recto]

- 1 -

Regest: februari 1259 - De deken en het kapittel van Lier stemmen in met de oprichting van een begijnhof in hun parochie, staan de begijnen toe een eigen pastoor te hebben, regelen de verdeling van de inkomsten van de kerk en staan begrafenissen in het Begijnhof toe. De Bisschop van Kamerijk wordt verzocht zijn goedkeuring te willen geven.

Universis Chrisi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis nos Decanus totumque Capitulum ecclesie Lyerensis necnon et cum plebanum eiusdem loci salutem in eo cuius essentia non novit praeteritum vel futurum.

Cum de nostra communi licentia et consensu beghine infra limites parochie nostre de Lyera cortim construxerint et in ea residentiam faciant ad manendum.

Nos sancti Spiritus lege ducti et proborum virorum usi consilio ne quid litis aut discordie inter nos ex una parte et ipsas ex altera in posterum oriatur compositionem cum eis et statutum inibimus sub hac forma videlicet ut eodem beghine a prefata parochia petitus absolute deputatum et speciale in propria ecclesia habeant sacerdotem, qui eis in divino officio et sacramentis ecclesiasticis provideat tempore opportuno

Et ratione exemptionis sue pro omni iure parochialis dabunt nobis singule beghine singulis annis duos denarios, quorum unus infra octavas Pasche et alius infra octavas nativitatis dominice persolventur.

De oblationibus autem et candelis pervenientibus in die sepulture earum sive una missa sive plures ratione exequiarum celebratas habebimur dimidietatem sine diminutione aliqua atque fraude.

Insuper et oblationes si quas forte receperint a parochianis iure in quatuor perceptis sollempnitatibus anni.

Scilicet in nativitate domini; in Pascha, in Pentecosten et in festo Omnium Sanctorum et in sollempnitalibus Beate Virginis integraliter reddent nobis.

Ac per hoc licebit eis aliis temporibus anni omnes oblationes altaris recipere ac etiam retinere et in cimiterio suo mortuorum corpora sepelire. Proviso quod ad missam non pulsabunt donec prima nostra pulsetur nec de nostra dumtaxat parochia sepelient corpora mortuorum.

Preterea ne disciplina religionis earum per ministros inutiles veniat in contemptum concedimus quatinus providentia viro religioso abbatis loci Sancti Bernardi ordinis cisterciensis dyocesis Cameracensis nobis videlicet Decano et Capitulo Lyerensis sacerdotem ex parte beghinarum ibidem in officio divino servitum presentet.

Quo mortuo

[folio 1 verso]

vel amoto semper alium ex parte earundem beghinarum poterit idem Abbas nostro capitulo presentare nec aliquem presentatum eo modo quo dictum est poterunt si fuit ydoney refutare.

Siquidem si favente superna clementia contigit ibidem cultum divinum ampliari crescente numero fidelium et plures haberi ministros nullo unique tempore ad provisionem eorum erimus aliquatenus obligati, nec sub pretesta alicuius defectus quicquam a nobis exigere poterunt pro prebenda.

Litteras itaque presentes predictis beghinis contulimus sigillorum nostrorum munimine roboratas ad perpetuam firmitatem et memoriam premissorum.

Quarum etiam tenore devote supplicamus reverendo patri ac divino nostro dei gratia
Cameracensis Episcopo ut prefata omnia confirmare dignetur tam nobis quam predictis beghinis
perpetuo valutura.

Datum anno domini m cc l° viii° mense februario.

Concordat cum litteris originalibus collatione de et
ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

Nota bij jaartal : het jaartal vermeld in de tekst 1258 is redelijkerwijze in de zogenaamde 'paasstijl'
waarbij het nieuwe jaar begon met Pasen. Het jaartal in onze huidige jaartelling is dan ook 1259.

[folio 2 recto]

- 2 -

Regest:

april 1259 - De bisschop van Kamerijk staat de begijnen van Lier toe om een pastoor te hebben die sacramenten mag toedienen en de biecht horen, om de doden in een eigen kerkhof te begraven.

Nos dei gratia Cameracensi Episcopus devotis ac in filio dei karissimis filiarum beghinis curtis
sancte Margerite iuxta Lyram salutem in domino.

Cum in incessu statu habitu et in omnibus motibus vestris nichel fieri debeat quod cuiusque
offendat aspectum sed quod vestram dictat sanitatem ne propter vagationem vestram culpabiliter
incidatis in proverbium salomonis ut patemini quietis compatiens et ad divina curiosa confusionis
obprobrum repartitis.

V [blanco] sitis mente pariter et corpore [blanco] custodite
concedimus ut infra curtem vestram liceat vobis in ecclesiam vestram a curato viro vel aliquanus
sacerdote sacrosante Romane ecclesie et nobis subiecto divina audere et habere officia qui vobis
ecclesiastica poterit administrare sacramenta cum fuerit oportunum omnino tamen sine nostra
auctoritate confessiones vestras audire et penitentias iniungere non presumat.

Et quam libere vacatis deo plus impendentes obsequi cuius acceppistis precepti ad consensum
Capituli et Plebani Lyerenses de quo plenius nobis constat per litteras eorundem volumus ut
liberaliter indulgemus quatenus penes vos habere speciale cimeterium valeat in quo cum
exequatum solleminiis et devotiam defuncorum corpora cumuleti litteras itaque presentes vobis
tribuimus sigillo nostra munimine roboratas et auctoritate ordinaria confirmatas ad perpetuam
fermitatem et memoriam premissorum datum anno domini m cc lviii mensis aprilis

Concordat cum litteris originalibus collatione de et
ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 2 verso]

- 3 -

Regest:

1 augustus 1264 - De bisschop van Kamerijk herbevestigt zijn goedkeuring van het jaar 1259.

Nos dei gratiam Cameracensis Episcopus universis presentas litteras inspecturis salutem in domino.

Noverit universitas vestra nos anno domini m CC° Ix quarto in die beati Petri ad vincula litteras decorum filiorum decani totusque capituli ecclesie Lyrensis nob cancellatas non abolitas nec in aliqua parte sui viciatas vidisse et recepisse sub hac forma:

"" Universis Chrisi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis nos Decanus totumque Capitulum ecclesie Lyerensis necnon et cum plebanum eiusdem loci salutem in eo cuius essentia non novit preteritum vel futurum.

Cum de nostra communi licentia et consensu beghine infra limites parochie nostre de Lyera curtim construxerint et in ea residentiam faciant ad manendum.

Nos sancti Spiritus lege ducti et proborum virorum usi consilio ne quid litis aut discordie inter nos ex una parte et ipsas ex altera in posterum oriatur compositionem cum eis et statutum inibimus sub hac forma videlicet ut eodem beghine a prefata parochia petitus absolute deputatum et specialem in propria ecclesia habeant sacerdotem, qui eis in divino officio et sacramentis ecclesiasticis provideat tempore opportuno

Et ratione exemptionis sue pro omni iure parochialis dabunt nobis singule beghine singulis annis duos denarios, quorum unus infra octavas Pasche et aliis infra octavas nativitatis dominice persolventur.

De oblationibus autem et candelis pervenientibus in die sepulture earum sive una missa sive plures ratione exequiarum celebratas habebimur dimidietatem sine diminutione aliqua atque fraude. Insuper et oblationes si quas forte receperint a parochianis iure in quatuor perceptis sollempnitatibus anni. Scilicet in nativitate domini; in Pascha, in Pentecosten et in festo Omnium Sanctorum et in sollempnitalibus Beate Virginis integraliter reddent nobis.

Ac per hoc licebit eis aliis temporibus anni omnes oblationes altaris recipere ac etiam retinere et in cimiterio suo mortuorum corpora sepelire. Proviso quod ad missam non pulsabunt donec prima nostra pulsetur nec de nostra dumtaxat parochia sepelient corpora mortuorum.

Preterea ne disciplina religionis earum per ministros inutilis veniat in contemptum concedimus quatinus

[folio 3 recto]

providentia viro religioso abbattis loci Sancti Bernardi ordinis cisterciensis dyocesis Cameracensis nobis videlicet Decano et Capitulo Lyerensis sacerdotem ex parte beghinarum ibidem in officio divino serviturum presentet.

Quo mortuo vel amoto semper alium ex parte earundem beghinarum poterit idem Abbas nostro capitulo presentare nec aliquem presentatum eo modo quo dictum est poterunt si fuit ydoney refutare.

Siquidem si favente superna clementia contigit ibidem cultum divinum ampliari crescente numero fidelium et plures haberi ministros nullo unique tempore ad provisionem eorum erimus aliquatenus obligati, nec sub pretexta alicuius defectus quicquam a nobis exigere poterunt pro prebenda.

Litteras itaque presentes predictis beghinis contulimus sigillorum nostrorum munimine roboratas ad perpetuam firmitatem et memoriam premissorum.

Quarum etiam tenore devote supplicamus reverendo patri ac divino nostro dei gratia
Cameracensis Episcopo ut prefata omnia confirmare dignetur tam nobis quam predictis beghinis
perpetuo valutura.

Datum anno domini m cc ° quinquagesimo octavo mense februario. "'''

Nos igitur eorumdem decani et capituli iustis precibus annuentes ea omnia et singula in predictis
litteris contenta rata et grata habentes pariter et accepta quantum in nobis est auctoritate pontificali
confirmamus et presentis scripti patrocinio communimus in eius rei testimonium et munimem
sigillum nostrum presentibus litteris duximus apponendum.

Datum anno domini m° cc° Ixquarto in die beati Petri ad vincula.

Concordat cum litteris originalibus collatione de et
ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

Opmerking bij datum

Petrus ad vincula valt op 1 augustus. Datum is dus 1 augustus 1264

[folio 3 verso]

- 4 -

Regest:

2 september 1367 - Petrus, vicaris van Guido bisschop van Kamerijk, bevestigt dat streng dient
opgetreden te worden tegen begijnen die ongehoorzaam zijn, evenzo ingeval zij schelden of
godslasteren.

Petrus decanus Tornacensis reverendi in Christo patris domini Guidonis dei gratiam Cameracensis
Episcopus in remotis agente vicarius in spiritualibus et temporalibus generalis omnibus et singulis
presbiteris, curatis et capellanis civitatis et diocesis Cameracensis ad quos presentes litterae
pervenerint salutem in domino.

Cum ad dictum reverendum patrem et alios Episcopes Cameracenses qui fuerint et erant pro
tempore spectet et spectare debeat ius instituendi et destituandi in beghinagio ville Lyrensis dicti
diocesi totiens quatenus opus fuerit seu sibi videbitur expedire et ad hoc se casus obtulerit
magistrum cui unacum curato dicti beghinarii omnes et singulae beghine in eodem beghinagio
commorantes et etiam habitantes tenentur atque debent obedire et parere prout hactenus
consueverunt in licitis et honestis possint quod et debent dicte beghine delinquentes si qui sint per
dictos magistrum et curatum pro suis expressibus nomine dicti reverendi presbiteris corrigi
et puneri secundum modum et qualitatem ac condictionem suorum expressum nihilominus tamen
ad nostrem pervenit auditum quod nonnullae beghine in dicto beghinario commorantes et etiam
habitantes prefatis magistre et curato obedire et parere in licitis et honestis non curavunt sed
recusarunt et recusant indebite et iniuste super hoc tamen ex parte dictorum curati et magistre
competentus requisite gnoto dicto curato vituperia et blasphemias verbales inferent et premissa
sunt adeo notoria et manifesta quod non possunt aliqua tergeversatione celari faria publica ea

attestante hinc est quod vobis omnibus et singulis presbyteris curatis et capellanis percipiens mandamus quatenus dictas beghinias tam in speciali si opus fuerit quod in generalis auctoritate nostra moneatis et sub pena excommunicationis ut omnes et singule predictis magistre et curato obedient et pariant in licitis et honestis ut tenentur alioquem contra rebelles ad sententias procedemus atrocias prout ius et ratio suadebunt.
Et quid inde feceretis [notamque] rebellum si que fuerint quomodo absit nobis rescribatis.
Datum sub sigillo sedis Cameracensis die secunda mensis septembris anno
domini m° ccc° xl septimo. Sic signatur [Grimol]

[folio 4 recto]

- 5 -

Regest:

7 februari 1323 - Petrus, bisschop van Kamerijk en verwijzend naar een een bul van Paus Johannes XXII gegeven te Avignon, liet gedrag en zeden van de begijnen te Lier onderzoeken door Johannes Van Aalst, pastoor te Moorsele (Johannes de Alosto) als "commissarius" - dit overigens samen met de dekanen van St Gummarus te Lier en van de St Mariakerk te Antwerpen (de latere kathedraal) - . De commissaris heeft de Lierse begijnen duidelijke instructies gegeven en dit in overeenstemming met de inhoud van de bul: grijze kleren dragen, nederig en eerbaar gedrag is vereist. En streng verbod om te discuteren over de Heilige Drievuldigheid of het wezen van God, om te preken ingaande tegen de geloofsleer, om meningen te uiten over de kerkelijke sacramenten want zulke dingen vormen een gevaar voor het zieleheil.

Universis presentes litteras inspecturus **PETRUS** miseratione divina Cameracensis Episcopus Commissarius et Executor ad infrascripta a sancta sede apostolica deputatus salutem in domino sempiternam.

Noveritis nos litteras sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini Johannes divina providentia pape vicesimi secundi vera bulla plumbea eiusdem domini pape cum filo canapis bullatas non abolitas non abrasas non cancellatas nec in aliqua sui parte viciatas recepisse sub hiis verbis :

- 5.1 -

"**Johannes** episcopus servus servorum dei venerabilo fratri episcopo Cameracensis salutem et apostolicam benedictionem.

Cum de mulieribus que beghini vulgariter et communiter nuncupantur felicis recordationis clementi pape quinto predecessor nostro precipue de Alemanie partibus multa fuissent insinuata sinistra presertim quod earum aliquae de summa trinitate ac divina essentia disputare ac etiam predicare contra articulos quoque fidei et et ecclesiastica sacramenta opiniones eidem fidei contrarias introducere multorumque simplicium et in diversos super hiis errores inducere et alia multa pericula animarum parientia facere sub fucate sanctitatis velamine presumebant.

Ex quibus necnon et aliis de dictis mulieribus frequenter auditis habens eas dictus predecessor non indigna ratione suspectas statum ipsarum prohibendum duxit perpetuo et a dei ecclesia abolendum, in illas que statum hujusmodi iam assumptum sectarentur ulterius aut que de novo illum assumerent excommunicationis sententiam promulgando.

Cum autem nuper ad apostolatus nostri auditum relatio fidedigna deduxerit esse plurimas in tuis civitate et diocese hujusmodi mulieres - beghinias simpliciter nuncupatas - que per virtutum odoramenta currentes honeste vivunt devote frequentant ecclesias prelati suis reverenter obediunt nec se in premissis disputationibus et erroribus non involvunt nec suas vel aliorum

animas per opiniones erroneas ab evangelica veritate degeneres dampnabili presumptione decipiunt sed in sancta ac solida simplicitate viventes aliquae proprias aliquae parentum, aliquae conductas, vel sibi communes et cum honesta familia domos inhabitant, aliquae vero rerum cogente defectu simul in eisdem domibus et diversis beghinagiis ad maioris castitatis observantiam immoratur et sic hactenus vixerunt laudabiliter atque vivunt quod nulla unquam super hiis fuit vel est suspicio aut infamia contra ipsas.

Fuit nobis pro parte ipsarum humiliter supplicatum ut cum indignum sit innocentes cum nocentibus ad paria iudicari, sint que

[folio 4 verso]

propterea occasione hujusmodi in dictis civitate et diocesi scandala gravia dissensiones et odia guerrarum que pericula suscitata.

Providere super hiis per apostolice sedis providentiam dignaremur.

Nos igitur indignum et rationi contrarium reputantes, si probas et reprobas similis censura precelleret.

Premisis etiam scandalis discensionibus odiis atque periculis obviare volentes, fraternitati tue de quo plenam in domino gerimus fiduciam per apostolica scripta mandamus quatinus per te vel alium de vita dictarum muelierum laudabiliter viventium ut prefertur diligentius informatis, si reppereris ita esse non permittas eas vel ipsarum aliquam in personis et bonis earumdem occasione prohibitionis et abolitionis modi quo usque de statu earum fuerit aliter per sedem apostolicam ordinatum ab aliquibus molestari, molestatores si qui fuerint per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Non obstanter si eis vel eorum aliquibus communiter vel divisim a sede predicta sit indultum quod interdici vel excommunicari non possint per litteras dicte sedis non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Volumus autem quod predictas mulieres attente et accurate premoneas eisque districte precipias ne de modi disputationibus contra modi predicti predecessoris nostri prohibitionis et abolitionis tenorum se aliquatinus intromittant sed in sanctis operibus persistentes et proficientes semper de virtutibus in virtutes mereantur retributionis eterne premium quod non inchoantibus sed perseverantibus in confirmatione prestatur.

Datum Avinioni secundo calendarium januarii pontificatus nostri anno quarto."""

[datum : we vermoeden januari 1320]

Quarum auctoritate et pretextu litterarum, facta informatione diligent, de vita et moribus mulierum, que beghine vulgariter nuncupantur in beghinagio in villa de Lyre dicte nostre diocesis Cameracensis commorantium, necnon de omnibus et singulis in dicto rescripto apostolico contentis per dilectem et fidelem capellanum nostrum dominem **Johannem de Alosto**, curatum ecclesiem de Morsele predicte nostre diocesis, cui quantum ad hoc et alia infrascripta unacum discretis viris dilectis nostris ecclesiarum sancte Gudule Bruxellensis et beate Marie Antwerpiensis ac dictorum locorum Christianitatum decanis cum illa clausula quatenus vos vel duo aut unus vestrum etc. commissimus vices nostras et qua per informationem modi vite factam inuerit quod dicte mulieres in predicto loco commorantes honeste et laudabileter vixerint atque vivent denote frequentates ecclesias

[folio 5 recto]

prefatis suis reverenter obedienter er quo se disputationibus et predicationibus de sancta trinitate ac divina essentia non involvunt nec involvere nec etiam opinones catholice fidei contrarias aliquatenus seminare praesumunt nec hactenus praesumpserunt quod nulla umquam super hiis fuit vel est suspicio aut infamia contra ipsas.

Dictus Commissarius noster virtute commissionis predicte voluit et ordinavit quod eadem mulieres in statu pacifice et quieto prout alias consueverunt domino famulari permittantur, et quod sub obedientia magistrarum per ipsum commissarium ibidem institutarem in habitu griseo humili et honesto remaneant et remanere valeant absque molestatione aliqua eis seu alicui earum occasione prohibitionis et abolitionis predictarum ab aliquibus in personis aut in bonis inferenda secundum certarum litterarum apostolicarum continentiam et tenorem.

Nos vera praemissa per dictum commissarium nostrum facta ratificamus et approbamus et auctoritate qua in hac parte fungimur confirmamus volentes eam firmiter et fideliter observari.

Quare vobis omnibus et singulis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, presbyteris et capellaniis in nostris civitate et dyocesi predictis constitutis ad quos presentes littere pervenerint, districte praecipimus et mandamus quatenus omnes et singulos molestatores et rebelles si que fuerint in praemissis cuiuscumque status vel conditionis existant qui dictas mulieres molestaverint inquietaverint vel impedierint moneatis canonice ut ab eiusmodi molestatione inquietatione vel impeditione cesserent penitus et desistant.

Alioquin ipsos si fuerint presbyteri, suspendatis a divinis, et si dictam suspensionem per sex dies in se sustinuerint, ipsos excommunicetis.

Si vero clerici fuerint sive laici et dictae monitioni non paruerint cum effectu, ipsos excommunicetis et excommunicatos publice nuntietis.

Et quid inde feceritis, nomina monitorum, suspensorum et excommunicatorum si qui fuerint nobis liquide rescribatis. In his vero exequendis unus vestrum alium vel alios non expectet.

In cuius rei testimonium presentes litteras per nostrum notarium infrascriptum fieri fecimus et sigilli nostri munimine roborari.

Actum et datum apud Castellum in Cameracesio anno domini millesimo tricentesimo vicesimoterio inductione septima mensis februarii die vicesima tercia [**7 februari 1323**], pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini Johannes divina providentia pape vicesimiseundi anno octavo presentibus venerabilibus viro Rogero Molleris archidiacono Constanensi, domino Johanne de Alosto curato ecclesiae de Morselle Cameracensis diocesis; **Leonardo de Sancto Nicolao** Beluacensis, et **Gerardo**

[folio 5 verso]

Pestel Cameracensis diocesis clericis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.
Et ego **Egidius** dictus **Canelriens** de Castello in Cameracesio, Cameracensis diocesis,
apostolica et imperiali auctoritate publicus tabellio, premissis actis, dictis et ordinatis per prefatum
reverendum dominum Cameracensem episcopum, ut praefertur, unacum testibus suprascriptis
reasens presens fui presentes litteras de mandato ipsius per alium scribi, feci hic me subscripsi
et signum meum unacum appensione sigilli ipsius reverende patris rogatus apposui consuetum.

Nota's

1) Deze tekst werd teruggevonden via Google Books in het boek van Aubertus Miraeus (Aubert Le Mire) getiteld "Opera diplomatica et historica ... ", onder Caput C uitgegeven in 1723. Le Mire was deken van het Antwerps kapittel. Dit hoofdstuk begint met volgende samenvatting "*Johannes XXII. Pape suo Diplomate declarat, beghinas Belgicas esse immunes ac liberas ab erroribus Beghinarum Alemanniae, quas Clemens V ante damneverat. Idem de Beghinis Antwerpiensibus testatur Petrus Cameracensis Episcopus, anno 1323*".

En ook aldaar een merkwaardige voetnoot : "*Beghinarum, ac Beguardorum sectam anno 1311 in generali Concilio Viennensi condemnavit, eosque una cum ordine Templariorum extinxit Clemens V Pont. propter errores hoc diplomate memoratos*".

[folio 6 recto]

- 6 -

Regest: 27 oktober 1353 Vidimus. De decaan en plebaan van het Antwerps kapittel bevestigen twee brieven gegeven door de Hertog van Brabant, waarin deze belooft de Lierse begijnen te beschermen.

Noot : de originelen troffen we aan in het Archief van het Liers Begijnhof; zie nota's onder tekst.

Universis presentes litteras visuris Arnoldus decanus christianitatis Antwerpiensis necnon plebanus ecclesie beati Gummari Lyrensis salutem cum notacia veritatis.

No veritis nos vidisse, legisse et inspexisse quasdam litteras illustris Principis domini nostri Ducis Brabantiae sigillo ut prima facie apparebat sigillatas, sanas et integras , non abolitas non cancellatas omni que vicio et suspicione carentes nec in aliqua etiam sui parte viciatas sub tenore presentium et in hoc verba :

- 6.1 -

"" Johannes, dei gratia dux Lotharingiae et Brabantiae, universis hominibus et fidelibus suis, ad quos presentes littere pervenerint Salutem in omnium salvatore.

Ne vineam domini sabbaoth, congregationem videlicet beghinarum curtis in Liere demoliantur vultus, aut ferus dissipet singularis.

Nos scientes, quod in hoc salutem anime nostre operamur, et per consequens vitam nobis adducimus longiorem, si laudabilia huiusmodi opera, seu plantationem a bestiarum incursu vel impetu custodimus, seu facimus custodiri.

Ad omnium notitiam volumus pervenire. quod nos ob remunerationem salutis eterne, ipsas beghinas et locum earum sub nostra defensione et protectione suscipimus speciali, prout in aliis locis terre nostre alias suscipimus defendendas, statuentes et volentes pariterque mandantes ut nullus hominum terre nostre eis vel loco ipsarum aliquam molestiam ausu temerario facere, seu iniuriam irrogare presumat, ne indignationem nostram propter hoc incurrire non immerito mereatur.

Ad hoc mandavimus omnibus ballinis, villicis, seu officialibus terre nostre terre nosrte ut ipis dictum locum cum personis inibi domino deo famulantes in devotione habeant et reverentia sicut nostrem amorem diligenter et honorem nec eas contra iustitiam ab aliquo molestari sustineant vel gravari, molestatores vel gravatores huiusmodi potestate nostra celeriter et utiliter compescendo, sic quod ipse beghine in pace et quiete permaneant, et nobis exinde gaudia perveniant sempiterna.

Datum anno domini m°cc°lxx quarto mense juli "" [**juli 1274**]

Item datum per copiam :

- 6.2 -

"" Universis tam presentibus quam futuris harum seriem litterarum inspecturis nos Johannes dei gratia dux Lotharingiae, Brabantiae et Limburgie notum facimus quod nos beghinas universas in curia beghinarum Lyerensis manentes et moraturas unacum suis bonis in nostra protectione, tuitione suscipimus et tutela promittentes bona fide easdem ab omnia molestia, infestatione et iniuria contra quascumque defendere firmiter et tueri.

Insuper pure pietatis intuitu et ab remediu anime nostre

[folio 6 verso]

et animarum nostrarum progenitorum omnem talliam exactionem assisiam et omne servitium quodcumque pecuniarum nobis nostrorumque successoribus progenitis et heredibus a dictis beghinis presentibus et futuris in futurum faciendum remittimus et penitus relaxamus ac ipsas super huiusmodi servitiis quitas clamamus ac penitus absolutas volentes quod libertate aliis beghinis terre nostre a nobis concessa qua frete sunt predicte beghine Lyrenses gaudeant pacifice et fruantur.

In cuius testimnium sigillum nostrum presentibus litteris est appensum.

Datum die martis post festum Pasche. Anno domino millesimo trecentesimo quarto. "'''

[12 april 1304]

In nostre visionis testimonium et munimen nos Decanus predictus sigillum decanatus christianitatis Antwerpiensis presentibus litteris duximus apponendum.

Datum anno domini millesimo ccc° quinquagesimo tercio in vigilia Symonis et Jude apostolorum

[27 oktober 1353].

Concordat cum litteris *transscriptis* collatione facta
per me sacra imperiali auctoritate notarium
Laurentius Perre

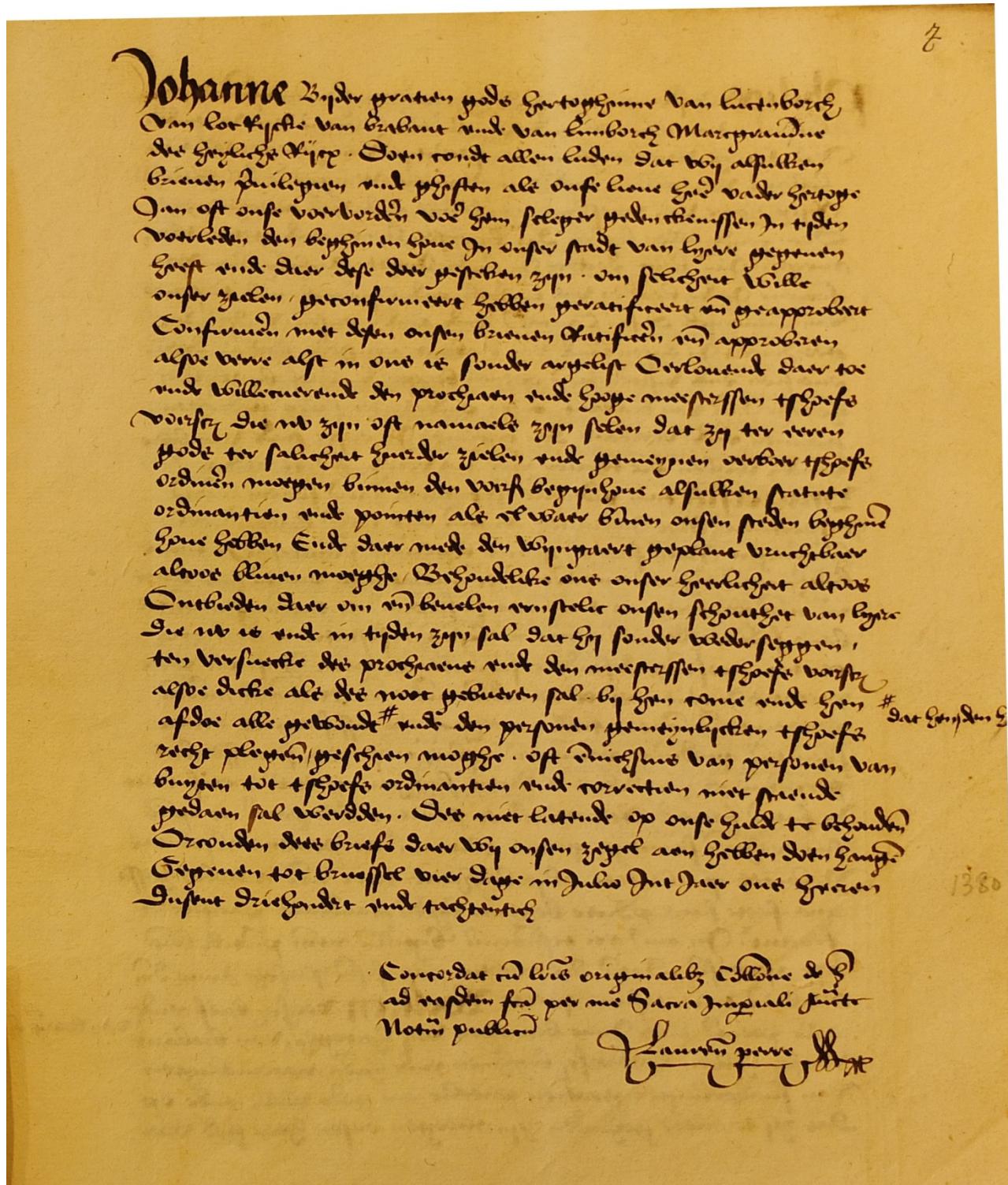
Nota's

- 1) Laurentius Perre gebruikte een transcriptie en niet de originelen zoals hij in zijn onderschrift bevestigt.
- 2) de data van de originele teksten lazen wij als "mei 1274" en "8 april 1304"; deze laatste foutief : het is inderdaad 12 april 1304 en niet 8 april.

Regest:

4 juli 1380 Hertogin Johanna bevestigt de vroegere de brieven, privilegies en giften aan het Begijnhof te Lier, staat Parochiaan en Meesteressen aldaar toe statuten en ordonantiën op te stellen, en beveelt de schout van Lier de toepassing ervan af te dwingen op eerste verzoek van Parochiaen en Meesteressen.

NB : Origineel te vinden in Archief Lier, Stad & OCMW

Johanne bider gratien gods Hertoghinne van Lucenborch, van Lothycke, van Brabant ende van Lymborch, Marcgravinne des heilichs Rijcx doen kont alle luden dat wij alsulken brieven, privilegiën ende ghiften als onse lieve heren vader Hertoge Jan of onse voervorden voer hem - seliger gedenkenissen - in tiden voerleden den Beghinen hove in onser stadt van Lyre gegeven heeft ende dair dese doir gesteken zijn om selicheit wille onser zielen, geconfermeert hebben, geratificeerd ende geapprobeert.

Confirmieren mit desen onsen brieve, ratificeren ende approberen also verre alst in ons is sonder argelist, oerlovende daer toe ende willecuerende den prochiaen ende hooge Meesteressen thoefs voerseit, die nu sijn oft namaels sijn selen, dat sij ter eeren gods ter salicheit huerder zielen ende gemeynen oerboer t'hoefs ordineren mogen binnen den voirs beghinen hove alsulke statute, ordonnantiën ende pointen als el waer binnen onse steden beghinen hove hebben.

Ende dair mede den wyngaert gheplant vruchtbaer altoes bliven moeghe behoudelike ons onser heerlichkeit altoos.

Ontbieden daer om ende bevelen ernstelic ernstelic onsen schouhet van Lyre die nu is ende in tijden sijn sal dat hij sonder wederseggen, ten versueke des prochiaens ende den Meesteressen t'hoefs voirscreven alsoe dicke als des noet gebueren sal, bij hen come ende hen alsoe alle gewoudt dat hen den hove ende den personen gemeynlycken t'hoifs recht plegen geschien moghe oft enichsins van personen van buyten tot t'hoefs ordinantiën ende correctiën met staende gedaen sal werden, des niet latende op onse hulde te behouden.

Oirconden dees briefs daer wy onsen zegel aan hebben doen hanghen.

Gegeven tot Bruessel vier dage in Julio int jaer ons heeren dusent driehondert ende tachtentich.

Concordat cum litteris originalibus collatione de et
ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

Nota's

gewoudt	: macht, geweld
hulde	: genegenheid, welwillendheid

[folio 7 verso]

- 8 -

Regest: 1 augustus 1441 Hertog Philips herbevestigt dat hij de begijnen van Lier in bescherming neemt, dit zoals zijn voorvader Hertog Jan deed in 1304.

Philipps byder gratien gods Hertoge van Bourgongien van Lothrike, van Brabant ende van Limborch, Greve van Vlaenderen, van Artoys, Palatijn van Henegouwe, van Hollant, van Zeelant ende van Namen, Marcgreve des heilichs Rijcx, Here van Vrieslant, van Salms ende van Mechelen.

Doen cond allen luden dat wij by onsen lieven ende getrouwuen meesteren **Janne Bont**, doctor in beiden rechten, Archidyaken van Famenne inder kercken van Luydick ende Canonick ende Tresorier van Cameryck onsen Cancellier ende anderen onsen Raidsluden geordineert in onsen land van Brabant ernstelyc hebben doen oversien ende visiteren eenen openen bezegelden brief by wylen Hertoge Janne van Brabant, onsen oudervader salegher gedachten, gegeven ende verleent den Beghinen in onser stadt van Lyere vanden welken die teneur hier na volcht ende es aldus:

- 8.1 -

"" Universis tam presentibus quam futuris harum seriem litterarun inspecturis, Nos Johannes dei gratia dux Loth(aringie], Brabantie et Limburgie notum facimus quod nos beghinas universas in curia beghinarum Lyrensis manentes et moraturas una cum suis bonis in nostra protectione tuitione suscipimus et tutela permittentes bona fide easdem ab omnia molestia, infestatione et iniuria contra quoscumque defendere firmiter et tueri.

Insuper pure pietatis intuitu et ab remedium anime nostre et animarum nostrarum progenitorum omnem talliam exactionem assisiam et omne servitium quocumque pecuniarum nobis nostrisque successoribus perpetuo et heredibus a dictis beghinis presentibus et futuris in futurum faciendum remittimus et penitus relaxamus ac ipsas super huiusmodi servitiis quitas clamamus ac penitus absolutas volentes quod libertate aliis beghinis terre nostre a nobis concessa qua frete sunt predicte beghine Lyrenses gaudeant pacifice et fruantur.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris est appensum.

Datum die martis post festum Pasche anno domino millesimo tricentesimo quarto. "" [**12 april 1304**]

Welken voersreven brief ende alle poenten daer inne begrepen wy hertoghe van Bourgongien ende van Brabant voirscreven hebben den voirscreven beghinen ende hunnen nacomelingen van sunderlingen gratien puerlic om gods wille ende op dat zy te meer gehouden zyn moegen onsen haere God voer

[folio 8 recto]

ons te biddene geconfermeert, geratificeerd ende geaprobleert.

Confirmieren, ratificeren ende approberen met desen brieve willende dat zy alle der voerdeelen, rechten ende vriheden hen inden voorseit brieve verleent rastelic ende vredelic gebruycken tot ewigen dagen sonder wederseggen van yemande.

Ontbieden daer om ende bevelen onsen Drossete van Brabant, onsen Scouthet van Antwerpen ende Marcgreve ons lants van Rijen, onsen Scouthet ende scepenen ende Raide der stadt van Lyere ende voert allen anderen onsen Ambachteren, rechteren, dieneren ende onderseten nu zynde ende namaels wesende elken van hen byzonder ende allen anderen dien dat aengaen

mach dat zy den voirscreven beghinien van Lyere onser voirscreven gratiën ende confirmatiën
ende der voerdeelen, rechten ende vriheden inden voirseit brieve begrepen rastelic ende vredelic
doen ende laten gebruycken sonder hen daer tegen ennigen hinder, commer oft letsel te doene oft
te laten geschien in enniger manieren.

Ende des t'orconden hebben wy onsen zegel aan desen brief doen hangen.

Gegeven in onser stadt van Brussel opten yersten dach van Augusto int jaer ons heeren
duysent vierhondert een ende viertich.

Concordat cum litteris originalibus collatione de et ad
easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 8 verso]

... onbeschreven ...

[folio 9 recto]

- 9 -

Regest: 24 mei 1410 Johannes de Ponte, dekanus van de H. Mariakerk in Antwerpen (nu
kathedraal) bevestigt, op gezag van Kardinaal Ludovicus 'de Barro' en op verzoek van de
Meesteressen van het Begijnhof van Lier, dat de Meesteressen en de Abt van de St Bernardsabdij
'supra Scaldam'
de pastoor van de St Margaretakerk op het Begijnhof mogen kiezen en benoemen.

Universis et singulis presentes litteras inspecturis seu audituris et quos infrascriptum tangit
negocium seu tangere poteret quinlibet in futurum **Johannes de Ponte**, decanus ecclesie
collegiate beate Marie Antwerpiensis Cameracensis diocesis iudex et commissarius in hac parte
prout in litteris reverendissimi patris ac domini domini **Ludovici** miseratione divina Basilice xii
apostolorum presbyteri Cardinalis de Barro vulgariter nominati apostolice sedis legati specialiter
deputatus salutem in domino.

Cum quedam commisionis littere nobis pro parte magistrarum domus beghinarum Lyrensis
presentata et exhibite fuerunt a reverendissimo patre domino **Ludovico** Cardinale et legato
predicto emanate quarum tenor sequitur in modum et formam sequentem:

- 9.1 -

"" **Ludovicus** miseratione divina Basilice xii Apostolorum presbyter, Cardinalis de Barro vulgariter
nuncupatus in Renensis Senonensis Rothomagensis et Turonenensis provinciis necnon in
Metensis Tullensis Verdunensis et Lingonensis civitatibus et diocesis sedis apostolice legatus
dilecto nostro decano ecclesie beate Marie Antwerpiensis Cameracensis diocesis salutem in
domino.

Nuper pro parte dilectorum nostrarum in Christo magistrarum domus beghinarum Lyrensis
Cameracensis diocesis nobis fuit expositum quod a tempore cuius contrarii memoria non habetur
ecclesiam parochiali beate Margarete dicte domus rectorem carente ius eligendi et nominandi
rectorem dicte ecclesie ad magistras ipsas instituendi vero recipiendi et admittendi electionem et

nominationem huiusmodi ac ecclesiam ipsam conferendi ad Abbatem monasterii sancti Bernardi supra Scaldam cisterciensi ordinis dicte diocesis pacifice noscitur pertinere ac humiliter supplicatum ut ius huiusmodi confirmare de benignitate nostra dignaremus.

Nos igitur de premissis certam notitiam non habentes ac cupientes Magistras et Abbatem predictos prosequi favorabiliter in hac parte discretioni tue nostre legationis auctoritate mandamus quatenus si est ita et aliquod canonicum non obsistat ius huiusmodi eadem auctoritate approbes et confimes.

Datum Parisius xvi kalendario marci pontificatus domini Alexandri pape quinti anno primo. "'''

[*datum : 16 maart 1410*]

Quibus litteris commissionis prout supra continetur nobis presentatis et per nos receptis.

Nos Johannes de Ponte iudex ipsius et commissarius ut premittitur in hac parte de premissis omnibus et singulis et contentis in eisdem median[te] aliquibus attestationibus testium olim de [magistrato]

[*folio 9 verso*]

domini Johannis pie memorie episcopus Cameracensis productis auditis et diligenter examinatis ac meritis cause cognitis et quadam sententia ab ipsius episcopus auditorio promulgata suo sigillo ac subscriptione **Stephani de Mathruy** Noviomensis diocesis apostolica et imperiali auctoritate notarii sigillata, roborata et signata legitime presentatis sumus certificati ius eligendi et nominandi rectorem ecclesie beate Margarete domus behinarium Lyrensis Cameracensis diocesis ad ipsas magistras instituendi vero recipiendi et admittendi electionem et nominationem huiusmodi ac ecclesiam ipsam conferendi af Abbatum monasterii sancti Bernardi supra Scaldam cisterciensis ordinis dicte diocesis auctoritate nobis commisso approbamus et ratificamus.

Et quia in litteris prefatis domini Cardinalis non fit specialis mentio ad quos vel quem spectare debeat quis vel qui de cetero novos curatos in possessionem ponere teneatur relinquimus hoc eadem auctoritate consuetudini hactenus observare.

Datum Antwerpie in domo nostra claustrali sub sigillo nostro anno domini millesimo quadragesimo decimo mensis may die vicesimaquarta pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini **Alexandri** divina providentia pape **quinti** anno primo.

Concordat cum litteris originalibus collatione de et
ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

- 10 -

Regest: 27 april 1702 Bevestiging van voorgaande tekst door twee schepenen van de Stad Lier.

NB : *ingevoegd in cartularium met handschrift van Stobbaerts.*

Wij François Mans ende Johannes françois Anthonis van Zinnicq, schepenen der Stadt van Lijere doen te weten, certificeren voor de gerechte waerhijt, dat wij op heden date deser hebben gesien ende gelesen eenen origineelen perquementen brief, ongescheurt ende ongetraceert; maer geheel ende suyver sonder segel, ende dat wij den selven hebben gecollationeert tegens de hierboven staende copie autentieq, ende daer mede bevonden van woerde tot woerde t'accorderen.

Ende des t'oirconde hebben wij den segel deser Stadt ad causas dese letteren doen opdrucken,
ende met onsen geswooren secretaris doen onderteeken. Actum den sevenentwintichsten April
seventien hondert ende twee.

[getekend] Stobbaerts 1702

[folio 10 recto]

- 11 -

Regest: dd september 1425 Paus Martinus V bevestigt het recht van de Lierse begijnen om een
pastoor te kiezen en te benoemen, en dit in een brief gericht aan de Abt van Tongerlo.

Martinus episcopus servus servorum dei dilecto filio Abbati monasterii Tongerlensis
Cameracensis diocesis salutem et apostolicam benedictionem humilibus potentum votis libenter
animus illasque favoribus prosequimur oportunis.
Sane pro parte dilectorum in Christo filiarum Magistrarum Curtis Beghinarum opide Lyrensis
Cameracensis diocesis nobis nuper exhibita petitio continebat quod licet electio sive nominatio
personae ydonee in rectorem parochialis ecclesie dicte curtis ad Magistras curtis eiusdem.
Post electionem vero sive nominationem huiusmodi collatio et provisio ecclesiem predictae
Abbatem monasterii sancti Bernardi supra Scaldam cisterciensi ordinis dicta diocesis pro tempore
existentes necnon institutio personae ydonee in rectorem ecclesie eiusdem sive ad illam ipsius
admissio personae ad dilectos filios Decanum et Capitulum ecclesie Sancte Gummari dicti opidi de
antiqua et approbata hactenusque pacifice observata consuetudine pertineant necnon Magistre
curtis in eligendi sive nominandi personam.
Post electionem vero sive nominationem Abbas monasterii predictorum qui antea fuerint in
conferendi parochialem ecclesiam huiusmodi et de illa providendi, ac Decanus et Capitulum
predicti in instituendi rectorem in dicta parochiali ecclesiam sive ipsum ad illam admittendi pacifica
possessione vel quasi iuris extiterint etiam a tempore cuius contrarii memoria non existit.
Ipse tamen Magistre consuetudinem et ius huiusmodi per [quo suis] intercipi sive impugnari posse
timere tempore precedente.
Quare pro parte dictarum Magistrarum nobis fuit humiliter supplicatum ut super hiis eis et ipsius
curtis beghinarum pro tempore existentibus oportune providere de benignitate apostolica
dignaremus.
Nos itaque qui de premissis certam noticiam non habemus huiusmodi supplicationibus inclinati
discretioni tue per apostolica scripta mandamus quatenus si et postque vocatis qui fuerint evocandi
tibi de dictis consuetudinem et possessione legitime constiterit consuetudinem predictam et
quecumque inde secuta auctoritate apostolica approbes et confirmes ius quoque eligendi sive
nominandi personam ad Magistras

[folio 10 verso]

ac post electionem sive nominationem conferendi parochialem ecclesiam et de ea providendi ad
Abbatem pro tempore existentes necnon instituendi rectorem in ipsa parochiali ecclesiam sive
eum ad illum admittendi ad Decanum et Capitulum prefatos legitime pertinere eadem auctoritate
decernas, non permittens Magistras Abbatemque Decanum et Capitulum predictos sive ipsorum
aliquem super huiusmodi iure prout illos contigerit a quocumque indebitate molestare.
Contradictores per censuram ecclesiasticam applicatione postposita compescendo, non obstante
si aliquibus communiter vel divisim a sede apostolica sit indultum quod interdici, suspendi

vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionam per hoc tamen statum Magistrarum ac Beghinarum earundem non intendimus aliquatenus approbare.
Datum Genezani Penestrinensis diocesis iii non[] septembris pontificatus nostre anno nono.

Concordat huiusmodi copia cum **bulla** originali
collatione diligenti de hac ad easdem facta
per me sacra imperiali auctoritate notarium
Laurentius Perre

- 12 -

Regest : 27 april 1702 Bevestiging van voorgaande tekst door twee schepenen van de Stad Lier.

Wij François Mans ende Johannes françois Anthonis van Zinnicq, schepenen der Stadt van Lijere doen te weten, certificeren voor de gerechte waerhijt, dat wij op heden date deser hebben gesien ende gelesen eenen origineelen perquementen brief, ongescheurt ende ongetraceert; maer geheel ende suver, sonder segel, ende dat wij den selven hebben gecollationeert tegens de hierboven staende copie autentieq, ende daer mede bevonden van woerde tot woerde t'accorderen, staende op de plique van desen brieff geteekent B. de Monte met paraph.
Ende des t'oirconde hebebn wij den segel deser Stadt ad causas dese letteren doen opdrucken, ende met onsen geswooren secretaris doen onderteeken. Actum den sevenentwintichsten April seventien hondert ende twee.

[getekend] Stobbaerts 1702

[folio 11 recto]

- 13 -

Regest : 7 mei 1449 Johannes, kardinaal van Koblenz, richt een brief aan de bisschop van Kamerijk. De brief behandelt hoe zekere "scandala" werden aangepakt, dit op vraag van de Pastoor en Meesteressen van het Begijnhof van Lier.

Johannes miseratione divina sancti Angeli sacrosancte Romane ecclesie dyaconus Cardinalis in Germanie et nonnullis aliis partibus apostolice sedis de latere legatus specialiter deputatus reverendo in Christo patri domino Episcopo Cameracensis seu eius in specialibus vicario salutem in domino sempiternam.

Pia fidelium vota illa potissime que divini cultus augmentum et animarum salutem necnon pacem et commodum ecclesiarum personarum respicuitur libenter cum a nobis petitus favorabiliter exaudimus.

Sane pro parte delictorum nobis in Christo curati magistrarum et beghinarum curtis beghinagii opidi Lyrensis Cameracensis diocesis nobis oblata petitio continebat quod olim propter bonum pacis ad euntandum diversa scandala dissentionis atque lites qua verisimiliter exinde imposterum oriri possent amicabiliter et mature absitque alicuius preiudicio certis rationalibus modis et formis concepti et conclusi fierent nonnulli liciti et honesti tractatus conventiones ordinationes et appunctuamenta inter eos et dilectos nobis in Christo decanum et capitulum ecclesie collegiate sancti Gummarii opidi Lyrensis predicti tam super iuribus parochialis ecclesie curtis antedicte

quod etiam rebus aliis dictas partes hinc inde concernentibus prout in certis litteris desuper confectis et sigillo dicti capituli Lyrensis munitis atque sigillatis plenius dicitur contineri.
Quare pro parte eorundem curati magistrarum et beghinarum nobis fuit humiliter supplicatum quatenus tractatibus, conventionibus, ordinationibus et appunctuamentis predictis robur nostre confirmationis adycere de benignate nostra dignaramus.

Nos igitur de premissis certam noticiam non habentis huiusmodi quoque supplicationibus inclinati discretioni vestre de qua in hiis et aliis speciale in domino fiduciam obtinemus auctoritate legationis nostre nobis commisso per hec scripta committimus et mandamus quatenus vos de premissis diligenter informati et si per informationem huiusmodi vobis constitutur premissa sic ut permittitur licita et honesta fore supradict[] tractatus conventiones, ordinationes et appunctuamenta prout rite facta fuerunt iuxta predictarum litterarum continentiam et tenorem auctoritate prefata pro eorum fermiori subsistentia approbetis et confirmetis.
In quorum omnium et singulorum

[folio 11 verso]

fidem et testimonium presentes litteras per secretarium nostrum subscriptas fieri nostrique sigilli iussimus et fecimus appensione communire.

Datum Confluentie sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono inductione duodecima die vero septima mensis May pontificata serenissimi in Christo patris et domini nostri **Nicolai** divina providentia pape **quinti** anno tercio.

Concordat huiusmodi copia cum suo originali
collatione facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

Nota's

- Confluentie : Koblenz

[folio 12 recto]

- 14 -

Regest : 1 juni 1447 Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, bevestigt de begijnen van Lier en hun infirmerie aldaar in bescherming te nemen. Dit ingevolge klachten die hij ontving dat allerlei misdadijers - van beide geslachten - de begijnen molesteren en kerk en kerkhof beschadigen. Hij spreekt van een "speluncam latronum", d.i. een dievenhol. Hij geeft alle clerici de opdracht hiertegen streng op te treden, en dreigt met excommunicatie van de overtreders. Ook heeft de Hertog een boete opgelegd aan de overtreders.

Johannes de Burgundia dei gratia Episcopus Cameracensis et comes Cameracesii dilecto nostro decano christianitatis Antwerpiensis omnibuscumque aliis et singulis presbiteris, curatis et capellani necnon notariis et tabellionis publicis nostrarum civitatis et diocesi salutem in domino sempiternam.

Sane pro parte dilectorum nobis in Christo domine sive magistre et gubernatricis hospitalis infirarie aliarumque sororum et virginum beghinarum Lyerensis nostre diocese quas in et sub nostra atque curie nostre ordinarie tuitione, protectione et defensione ponimus et per has litteras nostras suscipimus ac ab omne molestatione et inquietatione volumus et mandamus liberas

remanere pariter et illesas nobis facta querimonia continebat ex complures utriusque sexus persone tam malefactores utpote homicide, raptiores, fures et propter debita fugientes et banniti seu ex opido predicto relegati alieque diversarum nationum persone atque etiam periure defraudatores virginum atque defloratores ad ecclesiam, cimiterium sive curtum earundem non solum abutendo ipsorum ecclesie et cimeterii immunitate verum etiam de ecclesiam huiusmodi qui ad orandum dinoscitur instituta speluncam latronum faciendo confluunt et fugiunt unde imposterum maxima pericula possent evenire et nonnulla evenisse temporibus proteretis prout fidei dignorum relatu dedicimus, ut ipsarum dictarum beghinarum deo in dicto loco devote obsequentum deflorationes bonorum signanter victualium raptum aliasque atque plurimas molestationes experientia demonstrant.

Et qua nostro pastorali incumbat officio futuris saltem talibus obviare periculis et scandalis et ne ecclesia, cimiterium sive curtis huiusmodi vilitate coinquinetur etiam et ad maiora pericula evitanda utque dicte beghine deo liberius obsequi servitioque divino vacari possint vobis decano et omnibus aliis et singulis supradictis tenore presentium commitimus et mandamus quatenus accedentes ubi propter hoc fuerit accedendum diligenter auctoritate nostra in facie ecclesie predicti aliarumque ecclesiarum circum iacenum populo ad audiendum divina congregatio totiens quotiens opus fuerit aut easque emerserit omnes et singulas utriusque sexus persona sit ad loca supra-

[folio 12 verso]

dicta confluens et fugiens sub penis expressis et quinquaginta marcharum argenti mediatim illustrissimo principi et domino domino duci Burgundie, Brabantie etc et pro reliqua parte nobis ad opus elemosine nostre si commitantur applicamus et solvemus moneatis quos nos etiam sub eisdem penis in hiis scriptis monemus ut infra viginti quatuor horarum spatium post monitionem eis factam quarum sex pro primo, sex pro secundo et reliquas duodecim pro tertio et peremptorio termino ac monitione canonica assignamus et vos assignetis a dicto loco recedant aut saltem ad opus et securitatem ecclesie predicta cautionem in manibus dicti decani aut curati loci prestant sufficientem pro redimendo cessum et procurando reconciliationem cimeterii predicti. Casu quo eorum occasione huiusmodi cessus aut pollutio perpetratum fuerint aut ipsi damna aliqua dicte ecclesie aut personis inibi residens fecerunt aut que eorum occasione passe fuerint restitutum quos et eorum quemlibet sic ut premittitur monitos et non parens in hiis scriptis excommunicamus et vos excommunicetis excommunicatosque palam et publice denuncietis absitque aliarum expectatione litterarum.

Datum Bruxelle dicte nostre diocesis sub sigillo nostro anno domini millesimo quadragesimo quarto [1 juni 1447] die prima mensis junii.

Sic subscriptum super plicam per dominum Jo d Belle loco secretarii absentis.

Concordat huiusmodi copia cum litteris originalibus
collatione facta diligenti per me sacra imperiali
auctoritate notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 13 recto]

- 15 -

Regest : 3 sept 1497 Henricus de Bergis, bisschop van Kamerijk, ontving een brief van Elizabeth Maerten et Barbare vanden Voerde, meesteressen van het Begijnhof van Lier, en Bernardus Andree, pastoor van het Begijnhof.

Zij verwijzen naar een pauselijke bul gegeven door Clemens V in de maand januari van het 4e jaar van zijn pausdom, dus in januari 1309. Daarin wordt verwezen naar misstanden en 'schandalen', terwijl van de begijnen wordt verwacht dat ze nederig en religieus leven. Evenwel stelt hij dat men de rechtzinnige en niet-rechtzinnige begijnen niet over één kam mag scheren. Wel vraagt hij op te treden tegen elk misbruik of wangedrag.

Bisschop Henricus verzoekt Johannes de Alosto, pastoor te Morsele, en de decanen van Sint Gudula in Brusselen en van de Mariakerk in Antwerpen de zaak te onderzoeken.

Op basis van hun vaststellingen besluit en bevestigt Bisschop Henricus dat de Lierse begijnen op gepaste wijze leven.

Henricus de Bergis, dei et apostolice sedis gratia episcopus Cameracensis Comes Cameracesii universis et singulis presentes litteras inspecturis pariter et auditurus salutem in domino sempiternam.

Ex paterne caritatis officio quo universis nostre diocesis ecclesiis, monasteriis, conventibus religiosis beghinagiis ac piis locis obligantur ad illorum conferendum statum solicitis vigilamus studiis et ea que pro eorum prosperis successibus provide precississe comperimus ut illibata perdurent nostro aprobatonis minimine solidari litterasque et indulta eis concessa que vetustate periunt renovari exemplari et transcriptari ac alia pro eorum observantia oportuna statui mandamus perut in domino conspicimus salubriter expedire.

Sane pro parte dilectorum nobis in Christo filiarum **Elizabeth Maerten et Barbare vanden Voerde** magistrarum ac aliarum beghinarum domus beghinagii oppidi Lyrensis nostre diocesis necnon dilecti etiam nobis in Christo domini **Bernardi Andree** earumdem curati accepimus nostras ad manus ac vidimus, palpavimus et legimus quasdam patentes litteras seu instrumentum publicum bone memorie reverendi in Christo patris domino Petri episcopus Cameracensis nostri predecessoris eius sigillo oblongo in cera rubea impendente impresso munitus necnon manu signo et subscriptione discreti viri **Egidii dicti Cantheliens** de capello Cameracensis Cameracensis diocesi publici apostolica et imperiali auctoritate tabellionis subscriptas et signatas non viciatas non cancellatas necque in aliqua sui parte suspectas sed omni prorsus vicis et suspicione carentes vetustate tamen ad corruptionem tendentes.

Quarum quidem litterarum seu instrumentum tenor sequitur et est talis :

- 15.1 - "JOHANNES episcopus servus servorum dei venerabili fratre episcopo Cameracensis salutem et apostolicam benedictionem.

Cum de mulieribus que beghine vulgariter et communius nuncupantur felicis recordationis **Clementi pape quinto** predecessori nostro precipue de Alemanie partibus multa fuissent insinuata sinistra presertim quod aliique de summa divinitate ac divina essentia disputare ac etiam predicare circa articulos quoque fidei et ecclesiastica sacramenta opiniones eidem fidei contrarias introducere multorum atque simplicum animos in diversos super hiis errores inducere et alia multa pericula animarum parientia facere sub fucato sanctitatis velamine presumebant.

Ex quibus necnon et aliis de dictis mulieribus frequenter auditis habens eas dictus predecessor non indigna ratione suspectas statum ipsarum prohibamus dixit perpetuo et a dei

[folio 13 verso]

ecclesiam penitus abolendum, in illas que statum hujusmodi jam assumptum sectant ulterius aut que de novo illum assumerent, excommunicationis sententiam promulganus.

Cum autem nuper apostolatus nostri auditum relatio fidedigna deduxerit esse plurimas in tuis civitate et diocese hujusmodi mulieres Beghinas simpliciter nuncupatas que per virtutum odoramenta currentes honeste vivunt, frequentant ecclesias prelati suis reverenter obediunt et se in premissis disputationibus et erroribus non involvunt nec suas vel aliorum animas per opiniones erroneas ab evangelica veritate degeneres dampnabili presumptione decipiunt sed in sancta et solida simplicitate viventes aliisque proprias aliisque parentum, aliisque conductas, vel sibi communes et cum honesta familia domos inhabitant, aliisque vero rerum cogente defectu simul in eisdem domibus et diversis beghinagiis ad maioris castitatis observantiam immorantur et sic hactenus vixerunt laudabiliter atque vivunt quod nulla unquam super hiis fuit vel est suspicio aut infamia contra ipsas.

Fuit nobis pro parte ipsarum humiliiter supplicatum ut cum indignum sit innocentes cum nocentibus ad paria iudicari, sintque propterea occasione hujusmodi in dictis civitate et diocesi scandala gravia dissensiones et odia guerrarumque pericula suscitata providere super hiis per apostolice sedis providentiam dignaremur.

Nos igitur indignum et rationi contrarium reputantes, si probas et reprobas similis censura precelleret.

Premisis etiam scandalis, discensionibus, odiis atque periculis obviare volentes fraternitati tue de quo plenam in domino gerimus fiduciam per apostolica scripta mandamus quatinus per te vel alium de vita dictarum mulierum laudabiliter viventium ut prefertur diligentius informatus, si reppereris ita esse non permittas eas vel ipsarum aliquam in personis et bonis earumdem occasione prohibitionis et abolitionis modi quousque de statu earum fuerit aliter per sedem apostolicam ordinatum ab aliquibus molestari.

Molestatores si qui fuerint per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Non obstanter si eis vel eorum aliquibus communiter vel divisim a sede predicta sit indultum quod interdici suspendi vel excommunicari non possint per litteras dicte sedis non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto hujusmodi mentionem.

Volumus autem quod predictas mulieres attente et accurate premoneas eisque districte precipias ne de huiusmodi disputationibus contra huiusmodi predicti predecessoris nostri prohibitionis et abolitionis tenorum se aliquatinus intromittant sed in sanctis operibus persistentes et

[folio 14 recto]

proficientes semper de virtutibus in virtutes mereantur retributionis eterne premium quod non inchoantibus sed perseverantibus in confirmationem prestatur.

Datum Avinioni secundo calendarium januarii pontificatus nostri anno quarto. " "

Quarum auctoritate et pretextu litterarum, facta informatione diligenti, de vita et moribus mulierum, que beghine vulgariter nuncupantur in beghinagio in villa de Lyre dicte nostre diocesis commorantes, necnon de omnibus et singulis in dicto rescripto apostolico contentis per dilectem et fidelem capellanum nostrum dominem **Johannes de Alosto** curatum ecclesiem de Morsele predicte nostre diocesis cui quantum ad hoc et alia infrascripta unacum discretis viris dilectis nostris ecclesiarum sancte Gudule Bruxellensis et beate Marie Antwerpiensis ac dictorum locorum Christianitatis decanis cum illa clausula quatenus vos vel duo aut unus vestrum etc. commissimus vices nostras.

Et quia per informationem huiusmodi vite factam inuerit quod dicte mulieres in predicto loco commorantes honeste et laudabileter vixerint atque vivent denote frequentates ecclesias prefatis suis reverenter obediunt et que se disputationibus et predicationibus de sancta trinitate ac divina

essentia non involverint nec involverunt nec etiam opiniones catholice fidei contrarias aliquatenus seminare praesumunt nec hactenus praesumpserunt quod nulla umquam super hiis fuit vel est suspicio aut infamia contra ipsas.

Dictus Commissarius noster virtute commissionis predicte voluit et ordinavit quod eadem mulieres in statu pacifice et quieto prout alias consueverunt domino famulari permittantur, et que sub obedientia magistrarum per ipsum commissarium ibidem institutarum in habitu griseo humili et honesto remaneant et remanere valeant absitque molestatione aliqua eis seu alicui earum occasione prohibitionis et abolitionis predictarum ab aliquibus in personis aut in bonis inferenda secundum certarum litterarum apostolicarum continentiam et tenorem.

Nos vera praemissa per dictum commissarium nostrum facta, ratificamus, approbamus et auctoritate qua in hac parte fungimur confirmamus volentes eam firmiter et fideliter observari. Quare vobis omnibus et singulis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, presbyteris et capellaniis in nostris civitate et dyocesi predictis constitutis ad quos presentes littere pervenerint, districte praecipimus et mandamus quatenus omnes et singulos molestatores et rebelles si que fuerint in praemissis cuiuscumque status vel conditionis existant qui dictas mulieres molestaverint inquietaverint vel impedierint moneatis canonice ut ab huiusmodi molestatione inquietatione vel impeditio cessent penitus et desistant.

Alioquin ipsos si fuerint presbyteri, suspendatis a divinis, et si dictam suspensionem pe sex dies in se sustinuerint, ipsos

[folio 14 verso]

excommunicetis.

Si vero clerici fuerint sive laici et dictae monitioni non paruerint cum effectum, ipsos excommunicetis et excommunicatos publice nuncietis.

Et quid inde feceritis, nomina monitorum, suspensorum et excommunicatorum si qui fuerint nobis liquide rescribatis, in his autem exequendis unus vestrum alium vel alios non expectet.

In cuius rei testimonium presentes litteras pro nostrum notarium infrascriptum fieri fecimus et sigilli nostri munimiem roborari.

Actum et datum apud Castellum in Cameracesio anno domini millesimo tricentesimo vicesimo tercio inductione septima mensis februarii die vicesima quarta [24 februari 1323], pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini nostri domini **Johannes** divina providentia pape **vicesimisecundi** anno octavo presentibus venerabilibus viro **Rogero Mollem** archidiacono Constanensi, domino **Johanne de Alosto** curato ecclesiae de Morselle Cameracensis diocesis; **Leonardo** de Sancto Nicolao Beluacensis, et **Gerardo Postel** Cameracensis diocesis clericis, testibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Et ego **Egidius dictus Chancheliens** de Castello in Cameracesio, Cameracensis diocesis, apostolica et imperiali auctoritate publicus tabellio, premissis actis, dictis et ordinatis per prefatum reverendum dominum Cameracensem episcopum, ut praefertur, unacum testibus suprascriptis preasens fui presentes litteras de mandato ipsius per alium scribi, feci hic me subscripti et signum meum unacum appensione sigilli ipsius reverende patris rogatus apposui consuetum interliniare ubi dicitur facere approbans.

Quasquidem litteras seu instrumentum publicum nos Henricus episcopus commissarius apostolicus per insertarum litterarum apostolicarum vigore nobis in hiis parte concessa, apostolica et ordinaria nostra auctortatibus ad prelibatarum partem requisitionis approbavimus et confirmavimus necnon renovavimus et exemplari ac transcriptari et in publicam transcripti formam per discretum virum **Philippum Hanebert** clericus dicte nostre diocesi nostrum

secretarium ac publicum apostlica er imperiali auctoritate notarium redigi mandavimus prout approbamus, confirmamus, renovamus et mandamus presentum per tenorem.

Et nichilomus dicto domino **Bernardo Andree** curato presenti et ad humiliter petanti et acceptanti ut quamdiu vixerit beghinias ipsas nunc et pro tempore in dicto beghinagio opidi Lyrensis commorantes regere et gubernare ac in eas vices nostras exercere possit et valeat concedemus et permittimus ipsum [quod] dominum Bernardum in premissi omnibus et singulis pertactas beghinias opidi Lyrensis tangens subdelegationem nostram ordinamus atque deputamus per presentes. Volens ac decernens predicte auctoritate ut huiusmodi approbationem, confirmationem, renovationem mandatum, concessionem, commissionem, subdelegationem, et hinc presenti transcripto publico plenaria fides deinceps adhibitur

[folio 15 recto]

ac illis stetur ubilibet in locis omnibus et singulis quibus fuerit oportunum et exhibebitur perinde ac si originales littere seu instrumentum prescriptum appererent et forent exhibite et ostene omnibus et singulis tam apostolicam quam nostram ordinariam auctoritates interposimus pariter et decretum.

In quorum omnium et singulorum premissorum fidem et testimonium presentes litteras seu presens publicum instrumentum fieri et per secretarium nostrum notarium publicum infrascriptum subscribi et publicari mandavimus nostrique sigilli iussimus et fecimus appensionem [eodem]. Datum et actum in dicto oppido Lyrensis in domibus nostre solite residens sub anno a nativitate domini millesimo quadragesimo nonagesimo septo indictione quartadecima die vero tercia mensis novembris [3 sept 1497] pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostre domini **Alexandrii** divina providentie pape **Septi** anno quinto presentibus ibidem venerabilibus viris dominis **Francisco De Olmen** decano ecclesie Lyrensis utriusque iuris licentiatus ac **Johanno Trabi** vicecurato dicte ecclesie Lyrensis et **Johanne du Mont** canonico sancti Sangerici Cameracensis testibus ad premissa veritatis specialiter et rogatis.

Et ego Philippus Hanebert clericus Cameracensis diocesis publicus apostolica et imperiali auctoritatibus notarius prefatique reverendi in Christo patris Domini Henrici episcopus Cameracensis secretarius et scriba qua scripsi ipsarum litterarum seu instrumenti presentatione, receptioni, auscultatione, confirmatione, approbatione, renovatione, gressione, commissione, subdelegatione, transcriptione et decreto omnibuscumque aliis et et singulis dum sit ut premittitur per eundem dominum episcopum et coram eo fierent et decreventur unacum prenotatis testibus presens fui eaque sic fieri, vidi et audivi ac in notam sumpsi ideo hoc presens publicum instrumentum de mandato predicti domini episcopi exinde confeci, subscripsi et publicavi ac in hinc publicam formam redigi signoque et nomine meis solitis et consuetis unacum prelati domini episcopi sigilli appensione signavi in fidem robur et testimonium omnium et singulorum premissorum rogatus et requisitus.

Concordat huiusmodi copia cum litteris originalibus
collatione facta diligenter per me sacra imperiali
auctoritate notarium
Laurentius Perre

[folio 15 verso]

- 16 -

Regest : donderdag na 8 sept 1302 - Frater Clemens, monnik van de orde van Sint Bernard, laat weten aan de bisschop van Kamerijk dat het begijnhof van Lier zal gevisiteerd werd zoals gevraagd. De abt van de Sint Bernardsabdij zal de visitatie soen, nader bericht zal volgen.

Universis presentes litteras inspecturis frater Clemens monachus ordinis sancti Benedicti [vicesgertus] reverendi in Christo patris ac domini dominus Cameracensis episcopus ac visitator et receptor totius episcopatus predicti salutem in domino sempiternam.

Auctoritate domini Cameracensis episcopus nobis in hac parte comissa vobis viro religioso et discreto domino dei patientia abbati loci sancti Bernardi ordinis cistersiensis visitationem curtis beghinarum in Lyra commorantum in spiritualibus et secularibus committimus loco nostri dantes vobis et concedentes omnia et singula faciendi in premissis que faceremus seu facere possemus si personaliter presentes essemus donec ad nos dictam visitationem vel ad dominum nostrum Cameracensis episcopus duxerimus renotandam.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus litteris duximus apponendum.

Datum et actum anno domini m° ccc° secundo feria quinta post nativitatem beate virginis Marie.

[donderdag na 8 sept 1302]

[folio 16 recto]

- 17 -

Regest : Tweede helft van maart 1273 - De Juffrouw (magistre) en het Begijnhof van Lier schenken boven de reeds door een begijn geschenken rente van zestig Leuvense Ponden nog 10 ponden meer voor het levensonderhoud van de kapelaan van het Begijnhof.

Universis presentes litteras visurus magistre et universitas conventum beghinarum curtis Lyrensis salutem et cognoscere veritatem.

Cum olim saerdotem in nostre curtis inceptione nostra haberemus qui divinis cultibus precesset sicut denotum exitisset et deceret et licenciate essemus talem haberi sicut patet in instrumentis super hoc confectis nostrorum superiorum tam domini epicopus Cameracensis quam capituli Lyrensis in cuius parochia subsistimus et manemus et ad hoc proventus fuissent necessarii quibus dictus sacerdos apud nos perpetuus debuissest merito sustentari dicto tempore non haberentur nec poterant i in rectis redditibus assignari.

Sed quidam beghine dicte curtis unacum universitate ipsius curtis sua bona quedam et specialia usque ad summa sexaginta librarum Lovaniensem sicut patet in litteris super hoc confectis plenus obligarunt.

Nos volentes efficaciter perficere et adimplere quod tenemur in huiusmodi obligatione pii operi et divini cultus exercitio obligati a cuius revelatione omnia que salutis nostre existunt insistere devotius teneamur.

Redditus in certis redditibus decem librarum Lovaniensem dicte capellanus beghinarum nostre curtis in perpetuum de consensu venerabilis viri [domini] decani ecclesie Lyrensis provisoris nostri ex parte domini epicopus Cameracensis et procuratorum nostrorum unanimiter assignamus in bonis terris et censu scriptis inferius et notatis videlicet

viginti solidos Lovanienses anni census quos habemus in domo et fundo Johannis Barbitonisoris,

in bonis Johannis dicti Cordir octo solidos Lovanienses,

in domo et fundo Johannis dicti Stedinc quinque solidos Lovanienses,

in hospitali Lyrensis duodecim denarios Lovanienses,

in domo Johannis Custe sita in platea de Lispt quinque solidos Lovanienses,

in terra Henrici de Vaken sita iuxta manerium Johannis de Bossce sedecim solidos

Lovanienses,
in terra Henrici dicti vanden Kinderen sita in Kessela iuxta locum qui dicitur Zanda decem solidos Lovanienses,
in domo fundo et orto attinente Johannis de Fine in Kessela sex solidos Lovanienses,
in prato Gerungi Willemme et Henrici frater de Indrichroden sex solidos Lovanienses,
in terra Willimi filii Willimi de Clusa sita in Kessela iuxta Bisth halsterum siliginis annuatim,
in terra Margarete Doctrinis sita in Kessela quinque modekinos siliginis,
in bonis Henrici de Donck que tenetur a capitulo Lyrensis halsterum siliginis,
in bonis heredum Mabilie Henrici Scotes sitis Kessela

[folio 16 verso]

fertellum siliginis,
in bonis Johannis Cupere sitis iuxta Lyrewyncla quatuor solidos Lovanienses,
ab eodem duos solidos Lovanienses,
in domo et fundo sitis in platea Ruscebroch
in domo et fundo Johannis Bulen in eadem platea sitis tredecim denarios et obolum,
in domo et fundo Egidii filii Ide sitis in platea de Berlaer tres solidos Lovanienses,
in domo et fundo Gerardi Stenars decem solidos Lovanienses,
in domo et fundo Amisi Stenars et matris eius sitis in platea de Lispth decem solidos Lovanienses,
in domo et fundo Ide de Ponte quinque solidos Lovanienses, a liberis Henrici Comans duos
solidos Lovanienses,
a Johanne de Lare triginta denarios Lovanienses,
a Gerungo de Indrichroden quinque fertellas siliginis ,
in bonis sororis Luce de Lirewincle unum modekinum siliginis,
in bonis Helvigis de Melcouwe sitis in Udewick firtellam siliginis,
in domo et fundo Godescalci Fabri presbyteri quondam Willeroy decem solidos Lovanienses,
ab universitate nostre curtis de bonis in Scarlebrook viginti solidos Lovanienses.
Et per hoc dicte decem libre in dictis redditibus sunt complete penitus et perfecte.
Et nos dictum sacerdotem nostrum coram singulis dictis et paribus curie a quibus dictus redditus
tenetur debemus sine expensis suis prout iuris ordo decreverit investire vel alium loco sui.
Et sic obligationes facte a quibusdam beghinis nostris usque ad summam sexaginta librarum
Lovanienses in bonis ipsarum sicut superius est taxatum sunt penitus relevate quite nichilominus
ac etiam absolute.
Et de consensu nunc sacerdotis ibidem perpetui predicta omnia sunt condicta penitus et ordinata
que pro se et suis successoribus promisit inviolabiter observari.
In cuius rei testimonium et munimen presentes litteras predicte rei seriem continentis sigilli nostre
curtis munimine unacum sigillo dicti **Thome** sacerdotis ipsi curtis nunc perpetui capellani fecimus
roborari.
Actum et datum anno domini m cc septuagesimo secundo mense martio.

Concordat hec copia cum litteris originalibus collatione
ad et ad easdem facta per me sacra imperiali
auctoritate notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 17 recto]

- 18 -

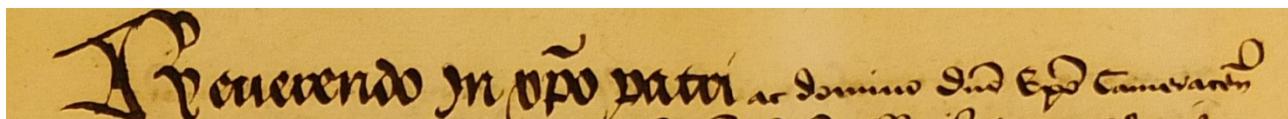
Regest : 10 dec. 1427 op het vijfde uur van de avond in de abdij van Tongerlo maakte **Johannes de Dormale**, magister in artibus en als "notarius publicus", een open brief (publicum instrumentum) op in aanwezigheid - als getuigen - van frater **Theodrico de Hare**, hoofd van de abdij (prepositius), **Henrico Yden** en **Arnoldo Plassendonck**.

De tekst vangt aan met een open brief van **Johannes, abt** van het klooster van de Heilige Maria te Tongerlo en in zijn hoedanigheid van "diocesi executor"; onderwerp is de verkiezing, benoeming en aanstelling van de rector van het Begijnhof van Lier.

En hierover gaf paus Martinus V in december 1425 een bul waarbij hij duidelijk stelt dat - en dit sinds mensenheugenis - de Meesteres van het Liers Begijnhof en de abt van de abdij van de Sint Bernardsabdij 'op de Schelde' (Hemiksem) aanduiden, en dat deken en kapittel van Sint Gummarus in Lier zich daar tegen niet mogen verzetten op straffe van excommunicatie.

De bul werd nagezien en geldig bevonden door **Johannes Nouts**, procurator van voornoemd Begijnhof.

Abt Johannes geeft dan ook opdracht aan Johannes Nouts om te onderzoeken wie welke brieven al dan niet ontvangen heeft; hiertoe moet hij de betrokkenen oproepen, en het onderzoek zal plaatsvinden in de Sint Bernardsabdij. Johannes van Dormale is daarbij aanwezig als notarius publicus, en stelt de hier weergegeven open brief op.

Folio 17 recto : " Reverendo in Christo patri ac domino Episcopus Cameracensis "

Reverendo in Christo patri ac domino domino Episcopo Cameracensis necnon venerabilibus et circumspectis dominis Abbatibus prepositis decanis et capellani tum cathedralium quod collegiarum ecclesiarum ac omnibus aliis et singulis dignitates personatus administrationes beneficia seu officia quecumque in eisdem habentibus seu tenetibus quocumque nomine censcantur et aliis quorum interest intereritque seu interesse poterit et quos infrascriptum tangit negotium vel tangere poteret quicunlibet in futurum coniunctum etiam seu divisim

- 18.1 -

JOHANNES permissione divina Abbas monasterii beate Marie de Tongerloo tamen diocesi executor solus et insolidum ad infrascripta fideliter exequenda honestis personis magistrabus curtis beghinorum opidi Lyrensis dicte Cameracensis diocesis a sancta sede apostolica ac sanctissimo in christo patre ac domino domino **Martino** divina providentia papa **Quinto** super electione sive novatione persone ydionee in rectorem parochialis ecclesie curtis beginarum eiusdem specialiter deputatus salutem in eo qui est omnium vera salus et mandatis nostris ymmoverius apostolicis firmiter obedire litteras sanctissimi in christo patris en domini nostri domini Martini divina providentia papa Quinti predicti cum cordula canapis et de bulla plumbea ipsius domini nostri pape more romane curie bullatas non cancellatas non viciatas non abolitas nec in aliqua ipsarum parte suspectas sed omni prorsus vicis carentes vetustate et suspicione ut prima facie apparebat per **Johannem Nouts** procuratorem dictarum magistrarum curtis beghinorum predicte prout de sue procriptionis mandato sufficienter edocuit nobis presentatas coram notario et testibus infrascriptis nos cum ea qua decuit reverentia noveritis recepisce quarum litterarum tenor de verbo adverbum hic sequitur er est talis:

- 18.2 -

"**Martinus** servus servorum dei dilecto filio Abbatii Monasterii Tongherlonensis Cameracensis dioces salutem et apostolicam benedictionem humilibus petentium votis libenter annuamus illasque favoribus prosequamur oportunis sane pro parte dilectorum in christo filiarum magistrarum curtis beghinorum opido Lyrensis Cameracensis diocesis nobis nuper exhibita petitio continebat

quod licet electio sive nominatione persone ydonee in rectorem parochialis ecclesie dicte curtis ad magistras curtis eiusdem post electionem vero sive novatione huiusmodi collatio et provisio ecclesie predicta ad Abbatem monasterii sancti Bernardi supra Scaldam cisterciensis ordinis dicte diocesis per tempore existentes necnon institutio persone ydonee in rectorem eiusdem ecclesie sive ad illam ipsius admissio persone ad dilectos filios decanum et capitulum ecclesie sancti Gummarii dicti opidi de antiqua et

[folio 17 verso]

et approbata hactenuscumque pacifice observata consuetudine pertineant necnon magistre curtis in elegendi sive nominandi personam post electionem vero sive novationem Abbas monasterii predictorum qui antea fuerint in conferendi parochialem ecclesiam huiusmodi et de illa providendi ac decanus et capitulum predicti in instituendi rectorem in dicta parochiali ecclesiam sive ipsum ad illam admittendi pacifica possessione vel quasi juris extiterint etiam a tempore cuius contrarii memoria non existit.

Ipse tamen magistre consuetudinem et jus huiusmodi per quo suis intercipi sive impugnari posset tempore procedente.

Quare pro parte dictarum magistrarum nobis fuit humiliter supplicatum ut super hiis eis et ipsius curtis beghinarum pro tempore existentibus oportune providere de benignitate apostolica dignaremus nos itaque qui de premissis rectam noticiam non habemus huiusmodi supplicationibus inclinati discretione tue per apostolicam scripta mandamus quatenus si et postquam vocatis qui fuerunt evocandi tibi de dictis consuetudine et possessione legittime constiterit consuetudinem predictam et quecumque inde secuta auctoritate apostolica approbis et confirmes ius quoque eligendi sive nominandi personam ad magistras ac post electionem sive nominationem conferendi parochialem ecclesiam et de ea providendi ad Abbatem pro tempore existentes necnon instituendi rectorem in ipsa parochiali ecclesiam sive eum ad illam admittendi ad decanum et capitulum prefatos legitime pertinere eadem auctoritate decernatur.

Non permittens magistras abbatemque decanum et capitulum predictos sive ipsum aliquem super huiusmodo jure prout illis contigeret et quocumque indebito molestari contradictores per censuram ecclesiasticam appellatione postposita compescendo.

Non obstante si aliquibus communiter vel divisim a sede apostolica sit indultum quos interdici suspensi vel excommunicari non possint per litteras apostolicas non facientes plenam et expressam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem per hoc tamen statum magistrarum et beghinarum earumdem non intendimus aliquatenus approbare.

Datum Senezani Penestrinensis diocesis iii mensis septembri pontificatus nostre anno nono. " "

Post quarumquidem litterarum apostolicarum presentationem et receptionem per prefatum Johannem Nouts procuratorem predictarum magistrarum curtis beghinarum opidi Lyrensis procuratorio nostre at ad opus earumdem magistrarum et beghinarum instanter fuimus requisiti ut ad executionem dictarum litterarum et mandatii apostolici per eumdem sanctissimum patrem dominum papam predictum

[folio 18 recto]

nobis in hac parte facti iuxta eiusdem continentiam procedere dignaremus.

Nos igitur judex seu executor prefatus tamque obedientie filius volentes huiusmodi mandatum apostolicum nobis in hac parte directem in sui forma exequi ut tenemur per magistrum **Johannem de Dormale** notarium publicum infrascriptum mediantibus nostris litteris citationis causam in se continentibus coram nobis in dicto nostro monasterio ad prefixum eis diem citari et evocari fecimus et mandavimus eos qui super hoc furant evocandi et specialiter predictas magistras beghinarum necnon venerabilis viros dominos abbatem monasterii sancti Bernardi supra Scaldam ordinis cistersiensis, decanum en capitulum ecclesie sancti Gummarii Lyrensis predictos ad prebendum testimonium veritati et ultimam nobis noticiam faciendum de et super consuetudine et possessione

electionis persone ydonee in rectorem parochialis ecclesie curtis beghinarum predicte collatione, provisione, admissione et institutione quibus ut nobis constat literatore sic citatis et evocatis et predictorum magistrarum et venerabilium virorum duorum Abbatis monasterii sancti Bernardi decani et capituli ecclesie sancti Gummari Lyrensis procuratoribus ad prefixum diem coram nobis in dicto nostro monasterio comparantibus et diligenter examinatis prout juris ordo [proscrevat] deponentibus auditis que testum depositionibus pluribusque litteris receptis, visis et inspectis de predictis jure consuetudine et possessione legitimam recepimus noticiam et informationem ad predictis magistras beghinarum electionem sive nominationem persone ydonee in rectorem dicte parochialis ecclesie curtis beghinarum ad venerabiles viros dominos Abbatiem monasterii sancti Bernardi eiusdem ecclesie collationem et provisionem ad vero decanum et capitulum ecclesie sancti Gummari Lyrensis predictos admissionem seu institutionem pertinere istis sic per actis predictus Johannes Nouts procurator et eo nomine ut ad ulteriore executionem predictarum litterarum et mandati apostolici procedere dignaremus cum instantia requisivit.

Nos igitur judex et executor prefatus tamque obedientie filius volentes huiusmodi mandatum apostolicum nobis in hac parte directum in sui forma ulterius exequi ut tenetur predictis omnibus diligenter attentis consideratisque considerandis omnibuscumque aliis et singulis nos et animum nostrum in hac parte monentibus et merito moneri debetibus predictas consuetudinem et possessionem et quecumque inde secuta ac electionem sive nominationem persone ydonee in rectorem parochialis ecclesie curtis beghinarum opidi Lyrnesis ad magistras beghinarum iamdicte curtis post vero electionem sive nominationem huiusmodi collationem

[folio 18 verso]

sive provisionem iamdicte ecclesie ad venerabilem dominum Abbatem monasterii sancti Bernardi supra Scaldam dicte ordinis necnon admissionem sive persone ydonee institutionem in rectorem dicte parochialis ecclesie ad dominos decanus et capitulum ecclesie sancti Gummari Lyrensis semper pro tempore existentes perpetuis temporibus in futurum legitime pertinere auctoritate apostolica nobis in hac parte commissa decernimus, approbamus et confirmamus.

Ceterum vero cum ad executionem dicti mandati apostolici atque nostri ultimus faciendam non possumus quo ad presens personaliter interesse pluribus aliis nostris arduis negotiis praepediti universis et singulis dominus abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, cantoribus, scolasticis, thesauriis, custodibus cathedralium et collegiarum ecclesiarum, canonicis, rectoribusque parochialium ecclesiarum et locatenentes eorumdem plebanis et viceplebanis, capellaniis, vicariis, perpetuis, presbyteris, curatis et noncuratis clericisque ac notariis et tabellioribus publicis quibuscumquis per civitatem et diocesem Cameracensis ac aliis ubilibet constitutis sancte sedi apostlice subditis et eorum cuiilibet insolidum super ulteriori executione dicti mandati apostolici atque nostri ac super omnibus et singulis nobis in hac parte commissis plenarie committimus vires nostras donec eas ad nos duxerimus revocandas.

Quos etiam et eorum quemlibet tenore presentium requirimus et monemus primo, secundo et tercio et peremptorie comiter et divisim ipsique et eorum cuiilibet insolidum in virtute sancte obedientie ac sub excommunicationis pena in vos et in eorum quemlibet tamen dierum canonica monitione premissae ferimus in hiis scriptis nisi fecerint ea que ipsis in hac parte committimus districte percipiens mandamus quatenus ipsi et eorum quilibet qui pro parte predictarum magistrarum prefate curtis beghinarum aut nomine venerabilis domini abbatis prefati necnon dictorum decani et capituli predicte Lyrensis ecclesie seu pro parte alterius eorumdem requisiti fuerint seu fuerit requisitus.

Ita que in hiis exequendis unus alterum non expectit nec per alrum se excuset ad omnes et singulos quibus noster presens processus dirigitur ac ad alias omnes et singulos personas accedant seu accedatis ubi et quando propter hoc fuerit accedendum et pro parte predictarum magistrarum seu aliorum seductorum fuerint requisiti seu fuerit requisitus necnon impeditores et molestatores sub penis in dictis litteris contentis compescendo insuper prefata auctoritate apostolica mandamus vobis omnibus et singulis supradictis in virtute sancte obedientis ne quisque vestrum predictas magistras venerabiles

[folio 19 recto]

viros abbatem monasterii sancti Bernardi supra Scaldam dicti cistersiensis ordinis et decanum et capitulum ecclesie sancti Gummari Lyrensis super huiusmodi jure et consuetudine indebiti perturbet, impedit vel molestet contradicentesque si qui premissa monitione canonica non desistant executionis sententie appellatione postposita volumus subiacere predictarum tamen magistrarum et beghinarum statum per presentas litteras hunc nostrum processum in se continentem non approbamus.

In quorum omnium et singulorum testimonium predictas litteras seu presens publicum instrumentum hunc nostrum processum in se continentem per notarium publicum infrascriptum nominem scribam in hac parte subscribi et publicari mandavimus et sigilli nostri fecimus appensione communiri.

Datum et actum apud dictum nostrum monasterium beate Marie de Tongherloe, Cameracensis diocesis, sub anno domini millesimo quadrigentesimo vicesimoseptimo inductione septima mensis decembris die decima [10 dec. 1427] quinta hora vesperarum, pontificatis sanctissimi in christo patris ac domini nostri domini Martini divina providentia pape quinti anno undecimo.

Presentibus ibidem honestis et discretis viris fratre **Theodrico de Hare**, dicti nostri monasterii preposito, **Henrico** dicto **Yden** et **Arnoldo Plassendonck** Cameracensis diocesis ad premissa vocatis specialiter et rogatis sic subscriptum :

Et ego **Johannes de Dormale**, magister in artibus, clericus Cameracensis diocesis imperiali auctoritate notarius publicus premissis omnibus et singulis dum sic ut premittitur fuerent et agerentur unacum prenotatis testibus interfui earumque sic fieri, vidi et audivi et in notam recepi.
Ex qua hoc presens publicum instrumentum manu alterius fideliter scriptum confeci et in hanc formam publicam redegi signoque meo solito et consueto signavi in fidem et testimonium omnium et singulorum premissorum requisitus specialiter et rogatus.

Concordat cum litteris originalibus collatione de et ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate notarius publicus
Laurentius Perre

[folio 19 verso]

- 19 -

Regest : 17 febr 1450 - Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, richt zich tot de dekaan en het kapittel van Lier. Johnnes Fabri, nu procurator in Brussel, wordt aangesteld als pastoor in het Liers Begijnhof. De bisschop verwijst naar een brief dd. 20 april 1449 van Johannes, kardinaal in Duitsland, waarin toelating gegeven wordt om wekelijks twee missen te doen in de kapel van de infirmerie. Als kapelaan wordt Gerardus Hugonis benoemd.

De dekaan en het kapittel van Lier wordne streng vermaand om de uitvoering van deze beslissing toe te staan, zoniet dreigen ernstige straffen.

Johannes de Burgundia dei et apostolice sedis gratia Episcopus Cameracensis et comes Cameracesii iudex et executor unicus id infrascripta et dictam sedem apostolica specialiter deputatus necnon ordinarius cause et partum infrascriptum universis et singulis [christane] religionis zelatoribus presentium venerabilibus decano et capitulum ecclesei collegiale sancti Gummari Lyrensis nostre Cameracensis diocesis salutem in domino filio virginis gloriose.

Cum ea que ad laudum et honorem dei presentis omnipotentis eiusque filii unigeniti et spiritus sancti necnon sacratissime virginis Marie eius matris gloriose ac pro divini cultus augmentatione per Christi fideles salubritus fui et ordinantur ab ipsisque ordinatoribus per Petrus desideratur observari temporibus deceat ymo potius expedit studiosius sereptine ministerio commendari ne post longevi lapsum temporis oblivionis nubilo per memorie labilitatem obfuscata [homini] depereant huiusmodi pia vota sane honorabilis vir dominus **Johannes Fabri** presbiter curatus parochiale ecclesie beate Marie et capella extra antiquos muros Bruxellenses procurator et eo nomine procuratorio honestarum magistrarum et beghinarum curtis Beghinagii opidi Lyrensis principalum in infrascriptis litteris apostolicis principaliter descriptarum prout et sue procreationis mandato nobis ultima [fecit] fidem quasdam litteras apostolicas reverendissimi in Christo patris et dominii Johannis miseratione divina sancti Angeli sacrosante Romane ecclesie dyaconi cardinalis in Germanie et nonnullis aliis partibus dicte apostolice sedes de latere legatus specialiter deputati eius vero sigillo oblongo cum cera rubea impresso atque cordula rubea impendente sigillatassanas et integras non viciatas non cancellatas neque in aliqua sui parte suspectas sed omnium prorsus vicio et suspicione carentes ut prima facie apparebat quas coram notario publico et testibus infrascriptis presentavit quas nos cum ea qua decuit reverentia recepimus tenorem qui sequitur continentes:

- 19.1 -

"" Johannes miseratione divina sancti Angeli sacrosante Romane ecclesie dyaconus cardinalis en Germanie et nonnullus aliis partibus apostolice sedis de latere legatus specialiter deputatus reverendo in Christo patri et domino episcopo Cameracensis seu eius in specialibus vicario et officiali generali salutem in domino sempiternam.

Ad ea que pro ecclesiarum et ecclesiasticarum divinis laudabiliter insistentum personarum indemnitatis a cuius vis dispendii iugo pro servari possent et ut oportuni sublevaminis auxilio providere valeant

[folio 20 recto]

libenter intendimus et quantum cum deo possumus favorem benivolum impartimur sane pro parte magistrarum et beghinarum curtis Beghinagii opidi Lyrensis Cameracensis diocesis petitio continebat ex dudum nonnulla bona temporalia pro certo servitio atque officio celebrationis duarum missarum in certo altari fundato atque certo sub vocabulo beatarum Marie et Gertrude virginum in capella infirmarie dicti curtis in que nonnullae paupercule et infirmie mulieres degunt et morantur per aliquem presbiterum per ipsas magistras et beghinas pro tempore existentes eligendum exercendo dotata et assignata fuerunt.

Sed eodem magistre et beghine mente revoluentes que forsan temporis successu huiusmodi servitium seu officinum nisi apostolica auctoritate perpetetur faciliter negligi aut penitus postponi possit in ipsarum et dicte curtis per iudicium et dispendum non modicum.

Quare pro parte dictarum magistrarum et beghinarum nobis fuit humiliter supplicatum quatenus ipsis in premissis oportune providere dignaremus.

Nos itaque de premissis rectam notiam non habentes huiusmodi supplicationibus inclinati discretioni nostre de que in hiis et aliis speciale in domino fiduciam obtinemus auctoritate nostre legationis qua fungimus in hac parte per hec scripta comittimus et mandamus quatenus si premissa vera esse repperitis super quo nostram conscientiam oneramus cum rectis modis et formis [necnon] abilibus ad id adiciendis ipsis magistris et beghinis earumque sequacibus pro tempore in dicta curti existentibus ut aliquem ydoneum presbiterum et illo defuncto atque amoto alium filium presbiterum totiens quotiens qui singulis septimanis prefatas duas missas in dicto altari etiam si opus fuerit portatili in prefata capella infirmarie predicte celebrare posset et valeat licentiam presentandi, nominandi et eligendi auctoritate prefata concedatis in quorum omnium et singulorum fidem et testimonium presentes litteras per secretarium nostrum subscriptas fieri nostrique sigilli iussimus et fecimus appensione communiri.

Datum Traiecti Leodensis diocesis sub anno a nativitate domini millesimo quadrigentesimo quadragesimo nono inductione duodecima die vero xx mensis aprilis [**20 april 1449**] pontificatus sanctissimi in Christo patri et domini nostri domini **Nicolai** divina providentia pape **Quinti** anno tercio.

Quibusquidem litteris apostolicis nobis et per nos sic ut premittitur presentatis atque receptis perlatus dominus Johannes Fabri procurator procuratorio nomine quo supra coram nobis exponere curavit in effectu.

Quare supradicte magistre et beghine sue principales tam prudenter tamque salubriter intra se revoluentes atque diem misionis

[folio 20 verso]

extreme virtuosis satagentes operibus pervenire et eternorum intuitu de bonis et rebus atque facultatibus certorum suorum amicorum ipsis pie ad hoc succurrentum ab omne donatore largisluo sibi ad hoc collatis seminare in terris que fructu cum multiplici altissimo reddente colligere valeant et in celis cupientesque tamque ab alto utputa gratia spiritus sancti divinitus inspirare suum tam laudabile tam pium et salubre propositum tam ob ipsorum que etiam dictorum succurrentum salutes nonnullis mediantibus bonis ad hoc assignatis felici commercio pro eternis commutandis ad finem optatum et effectum deducere salutarem.

Quare in vim et pretextu dictarum litterarum apostolicarum prefatus dominus Johannes procurator nos instanter requisivit quatenus iamdictis magistris et beghinis ex bonis antedictis ad hoc ut prefertur assignatis et donatis etiam infra descriptis unum perpetuum servitatem atque officium duarum missarum in certo altari fundato atque erecto sub vocabulo beatarum Marie et Gertrudis virginum in capella infirmarie dict curtis beghinagii Lyrensis sub modis oneribus formis et conditionibus subnotatis fundandi et dotandi licentiam et auctoritatem largiri et concedere largita quoque et concessa approbare et confirmare ipsis magistris et beghinis ius nominandi, elegendi et presentandi honorabilem virum dominum **Gerardum Hugonis** presbiterum dicte diocesis et eo defuncto atque amoto alium presbiterum ydoneum totiens quotiens reservare necnon contra quotiensque in hac parte contradictores quolibet et rebellis censuras ecclesiasticas ferre inscriptis et promulgare dignaremus.

Nos igitur Johannes episcopus iudex, executor et ordinarius prefatus exultantes in domino et non inmerito congaudens cum illius favente clementia qui super omnes gentes excelsus in altis habitans humilia respicit in celo et in terra oculo pietatis mentes fidelium amoris iubare divini adeo succensus conspicimus que in talibus devotionis et caritatis se exercent operibus per que multorum accrescit devotio cultus augmentatur divinis pacis optate tranquilitas et animarum prosperitas salubrites procurantur.

Volentesque mandatum apostolicum nobis in hoc parte discretum tamque obedientie filius reverenter exequi et ad peroptatum effectum quantum in nobis est deducium ut tenamur.

Et quia ex summaria informatione per certos nostros ad hoc deputatos commissarios repperimus omnia et

[folio 21 recto]

singula in preinsertis litteris apostolicis contenta veritate fulciri et prefertum supradicta bona pro dotatione antedicti servitii sive officii duarum missarum sic ut premittitur celebrantibus valere summam sive valorem octo florenorum Renensem anni et hereditarii census idcirco auctoritate apostolica nobis commissa qua fungimur in hac parte necnon etiam auctoritate nostra ordinaria quatenus supra et infrascripta nostram iurisdictionem concernant ordinariam prelibatis magistris et beghinis dictae curtis beghinagii Lyrensis pro tempore existentibus et earum sequantibus faciendi et ordinandi supradictum servitium atque officium celebrationis duarum missarum unius videlicet quarta alterius vero feria septa singulis septimanis perpetuis temporibus in recto altari fundato atque erecto sub vocabulo beatarum Marie et Gertrudis virginum in capella infirmarie dictae curtis beghinagii Lyrensis necnon presbiterum ydoneum et illo defuncto atque amoto alium filium presbiterum totiens quotiens qui prefatas suas sic ordinatas missas in dicto loco super altari portatili si opus fuerit celebrare possit et valeat presentandi, nominandi et eligendi cuiuscumquis alterius licentia minime requisita.

Dotibus tamen octo florenorum Renensem boni auri seu valoris eorumdem ad et supra omnia et singula bona mobilia et immobilia quacumque ad dictam infirmaryam prefate curtis spectantia sufficientes assignatorum et sic singulis annis efficaciter persolvendum mediantibus plenariam

duximus largiendam licentiam prestantem pariter et auctoritatem prout largimur et concedimus per presentes necnon omnia et singula in dictis litteris contenta atque alia suprascripta inquantum de iure possimus et debemus, approbamus et confirmamus ac antedictos octo florenos Renenses pro prefato servitio duarum missarum sic fiendo ex antedictis bonis prefate infirmarie liberos et admortizatos decernimus et declaramus necnon predictatum dominum **Gerardum Hugonis** tamque habilem et ydoneum ad huiusmodi duas missas sic ut prefertur celebrantem ex presentatione prefatarum magistrarum et beghinarum nobis desuper facta advisimus et admittimus per presentes que omnia et singula necnon presentes patentes litteras et in eis contenta vobis omnibus et singulis quibus hec latere diriguntur aliquis quorum interest seu interesse poterit in futurum intimamus infimamus et notificamus ac ad vestram et cuiuslibet vestrum noticiam deducimus et deduci volumus per presentes ne de premissis aut aliquo premissorum ignorantiam aliquam pretendere possitis seu etiam imposterum quolibet allegare vobis et vestrum

[folio 21 verso]

cuilibet in virtuti obidente et sub infrascriptis sententiarum penis districtius iniungentes atque precipiendo mandantes quatenus in premissis omnibus et singulis vestras operas et favores benivolas consensem pariter et assensum adhibitas necnon ordinationem deputationem, fundationem ac alia omnia et singule prenarrata in vestris capitulis grata habentes et rata inviolabiter observietis et impleatis eisque pareatis et intendatis ac ab aliis quatenus in vobis fuerit adimpleri, observari et intendi faciat et permittatis necque possesorem seu capellanum predicti officii sive servitii pro tempore existentem occasione premissorum perturbetis, molestetis aut impedatis molestias [vel] alias inferatis per vos vel alium su aliis directe vel indirecte quonis ad hoc quesito ingenio seu colore aliquo in vos omnes et singulis superdictos necnon contradictores molestatores in premissis quidlibet aut rebelles necnon impudentes premissa aut aliquid premissorum quominus ut prescribitur suum debitum consequatur effectum seu impedientibus dantes auxilium consilium vel favorem etiam directe vel indirecte singulariter in singulos singulares personas iamdicta monitione premissa excommunicationis in capitulum vero dicti ecclesie sancti Gummaris si in hiis delinquens fuerit suspensionis a divinis et in ipsorum dlinquentum ecclesias, monasteria et capellas interdicti ecclesiastici sententias ferimus in hiis scriptis et etiam promulgamus contra vos omnes et singulos superdictos gravius processuri prout qualitas facti exegerit et nobis imposterum visum fueret expedire absolutionem vero omnium et singulorum qui prefatas sententias earum aliquam incurrerint seu incurrerit quoquo modo nobis vel superiori nostro [tam] modo reservamus.

In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes litteras sive presens publicum instrumentum huiusmodi nostrum processum in se continentem sive continens exunde fieri et per notarium publicum ac secretarium nostrum infrascriptum subscribi et publicavi mandavimus nostrique sigilli iussimus et fecimus appensionem communiri.

Datum et actum Bruxelle nostre diocesi in domo habitationis nostre sita in vico vulgariter dicto de Guldenstrate sub anno ab incarnatione domini millesimo quadragesimo nono inductione duodecima die vero mensis februarii decima septima [**17 febr 1450**] pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri domini **Nicholai** divina providentiapape **quinti** anno tercio presentibus

[folio 22 recto]

ibidem dicretis et honestis vires **Johanne Rampart** et **Cornelio de Colonia** clericis notariis publicis ac **Daniele Moernay** appositione nostro testibus ad premissa vocatis personaliter et rogatis. Sic subscriptum:

Et ego **Theodorinus Miscart** presbiter Cameracensis diocesis publicus sacra imperiali auctoritate venerabilisque curie Cameracensis iuratus notarius predicti que reverendi patri et domini nostri domini Cameracensis episcopus iudicis et executoris secretarius ac huiusmodi cause coram eo scriba quia premissis approbationi, confirmationi, decreti et declarationi aliquis omnibus et singulis supradictis dum sic ut premittitur coram prelibato domino episcopo iudice et executore et per eundem fierant et agerentur unacum prenotatis testibus ipsus interfui eaque sic fieri, scivi

et audivi idcirco presentes litteras seu publicum instrumentum per alium fidelem me aliis predicto negotiis scriptas seu scriptum de mandato prefati reverendi patris iudicis et executoris exinde confeci et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et confectis unacum appensione sigilli dicti reverendi patris signavi rogatus et requisitus in testimonium veritatis premissorum.

Concordat huiusmodi copia cum litteris originalibus
collatione facta ad easdem per me
sacra imperiali auctoritate notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 22 verso]

- 20 -

Regest : 7 november 1449 - Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, bevestigt de benoeming van Johannes Fabri als pastoor van het begijnhof, en citeert de brief uit 1449 van Johannes, kardinaal in Duitsland, waarin die de procedure van verkiezing en aanstelling van de begijnhofpastoor bevestigt en goedkeurt, dit op vraag van de meesteressen en begijnen.

De bisschop vermaant deken en kapittel van Lier om die procedure te respecteren, en hij beveelt alle clericci van het bisdom dit toe te passen.

De brief van 1258 waarbij deken en kapittel de oprichting van het begijnhof goedkeurden wordt volledig weergegeven, ter herinnering.

Volgt dan een brief dd. 4 maart 1437 waarin de deken en kapittel enige van hun standpunten rond het begijnhof verklaren. Zij betreuren dat het het begijnhof vrouwen opneemt uit de parochie, zo ook gehuwde vrouwen, dat zieke vrouwen worden opgenomen en (versneld) als begijn worden ontvangen waarna ze in het begijnhof begraven worden, en dus niet in de Sint Gummaruskerk.

Verder stellen ze dat de klok van het begijnhof niet mag luiden op bepaalde feestdagen daar dit de gelovigen in verwarring brengt over waar de diensten plaatsvinden. Ze herinneren er ook aan dat elke begijn jaarlijks twee denarii dient te betalen aan het kapittel, die de hoofdkerk is, omwille van de aan de begijnen toegestane uitzonderingen.

Johannes de Burgondia dei et apostolice sedis gratia Episcopus Cameracensis et comes Cameracesii iudex et executor unicus ad infrascripta et dictam sedem apostolica specialiter deputatus necnon ordinarius cause et partum infrascriptum universis et singulis presentes litteras nostras confirmatorias inspecturis et visuris et prefertum illi vel illis quorum interest intererit seu interesse poterit quomlibet in futurum quibuscumque nominibus censeantur aut quacumque prefulgeant dignitate communiter vel divisim salutem in domino et nostris huiusmodi ymoverius apostolocis firmiter obedire mandatis litteras reverendissimi in Christo patris et domini domini **Johannis** miseratione divina sancti Angeli sacrosancte Romane ecclesie **dyaconus Cardinalis** in Germanie et nonnullis aliis partibus dicte apostolice sedis de latere legati specialiter deputati eius vero sigillo oblongo cum cera rubea impresso atque cordula rubea impendente sigillatas sanas et integras, non viciatas non cancellatas nec in aliqua sui parte suspectas sed omno prorsus vicio et suspicione parentis nobis per honorabilem virum dominum **Johannem Fabri** presbiterum curatum parochialis ecclesie beate Marie de capella extra antoquos muros Bruxellenses procuratorem et eo nomine procuratorio honestarum personarum curati, magistrarum et beghinarum Curtis

Beghinarum opide Lyrensis Cameracensis diocesis principalum in infrascriptis litteris principaliter nominationem prout de sue presentatione mandato quidam publico docuit instrumento prenotatas nos cum ea qua decuit reverentia noveritis recepisse huiusmodi sub tenore:

- 20.1 -

"" Johannes miseratione divina sancti Angeli sacrosancte Romane ecclesie dyaconus Cardinalis in Germanie et nonnullis aliis partibus apostolice sedis de latere legatus specialiter deputatus reverendo in Christo patri domino Episcopo Cameracensis seu eius in specialibus vicario salutem in domino sempiternam.

Pia fidelum vota illa potissime que divinicultus augmentum et animarum salutem necnon pacem et commodum ecclesiasticarum personarum respiciunt libenter cum a nobis petitur favorabiliter exaudimus.

Sane pro parte dilectorum nobis in Christo curati, magistrarum et beghinarum Curtis Beghinagii opide Lyrensis Cameracensis diocesis nobis oblata Petatio continebat quod olim propter bonum pacis ad evitandum diversa scandala dissentionis atque litis que verisimiliter exinde imposterum

[folio 23 recto]

oriri possent amicabiliter et mature absitque alicus preiudicio certis rationabilibus modis et formis concepti et conclusi fuerunt nonnulli liciti et honesti tractatus conventiones ordinationes et appunctuamenta inter eos et dilectos nobis in Christo decanum et capitulum ecclesie beati Gummari Lyrensis predicti tam super iuribus parochiale ecclesie curtis antedicti que etiam rebus aliis dictas partes hincinde conterventibus prout in rectis litteris desuper confectis contineri.

Quare pro parte eorumdem curati, magistrarum et beghinarum nobis fuit humiliter supplicatum quatenus tractatibus, conventionibus, ordinationibus et appunctuamentis predictis robur nostre confirmationis adiicere de benignitate nostra dignaremur.

Nos igitur de premissi certam notitiam non habentes huiusmodi quoque supplicationibus inclinati dicretioni vestre de qua in hiis et aliis speciale in domino fiduciam obtinemur auctoritate nostre nobis commisso per hec scripta committimus et mandamus quatenus vos de premissis diligenter informetis et si per informationem huiusmodi vobis constiterit premissa sic ut permittitur licita et honesta fore supra dictos tractatus conventiones, ordinationes et appunctuamenta prout rite facta fuerint iuxta predictarum litterarum continentiam et tenorem auctoritate prefata pro eorum firmiori subsistentie approbetis et confirmetis in quorum omnium et singulorum fidem et testimonium presentas litteras per secretarium nostrum subscriptas fieri nostrique sigilli iussimus et fecimus appensione communiri.

Datum Confluentie [Koblenz] sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono inductione duodecima die vero septima mensis may [7 mei 1449] pontificatus sanctissimi in Christo patris et domini nostri **Nicolai** divina providentia pape **Quinti** anno tertio quaquidem littera in eius sine subtus sic signata reperitur **Jo Vaultier** secretarius post quarumque litterarum apostolicarum presentationem en receptionem nobis et per nos ut premittitur facte per prefatum dominum Johannem Fabri procuratorem quo supra nomine procuratorio coram nobis nonnullis litteris certorum statutorum, ordinationem, conventionem et appunctuamentorum per et inter venerabiles dominos decanus et capitulum ecclesei collegiate santi Gummari Lyrensis dicte diocesis nostre atque supradictorum curatum, magistras atque beghinas dicte curtis beghinagii Lyrensis factorum et conceptorum sigillo maiori eiusdem capitulum ut prima facie apparebat signatis atque sigillatis pro verificatione per insertarum litterarum facto realiter et in scriptis exhibitis atque productis tandem videlicet die et

[folio 23 verso]

hora infrascriptis fuimus per eumdem dominum Johannem Fabri procuratorem propter hoc coram nobis peronaliter constitutis debita cum instantia requisiti quantenus ad executionem earumdem

litterarum prescriptarum et contentorum in eisdem iuxta traditam seu directam a dicta facta sede apostolica nobis formam predictam dignaremur.

Nos igitur Johannes episcopus iudex et executor prefatus volentis mandatum apostolicum nobis in hac parte directum reverenter exequi ut tenemur diligenti informatione ex nos ex supratactis litteris statutorum, ordinationem et appunctuamentorum in earum signis et sigillis per fededignos testis coram nobis propter hoc productos iuratos atqua interrogatos sufficienter recognitos habita et facta allisque litteris diligenter inspectis attento quoque que statuta ordiantiones et appunctuamenta predicta fuerunt prout et sunt licita et honeste auctoritate nostra ordinaria quatum in nobis est et quatenus premissa nostram iurisdictionem ordinariam concernant ymoverius apostolica auctoritate nobis commissa et qua fungimur in hac parte supradictas litteras quas de verbo ad verbum prsentibus inseri volumus et mandamus necnon omnia et singula in eis contenta in favorem predictorum curati, magistarum et beghinarum pro tempore in dicta curti existentes successoribus eorumdem pro firmiori subsistentia earumdem litterarum et contentorum in eisdem approbavimus et confirmavimus, approbamusque et confirmamus per presentes huiusmodi nostrum processum propterea in forma decernendo cum ratificatione tamen atque dispensatione nostre iurisdictionis ordinarie super clausula in infrascriptis litteris contenta de horis canonicis in prefata parochiali ecclesiam dicte curtis de cantandis super qua dicte curato, magistras et beghinis nostram licentiam concedimus et elargimur per presentes.

Qua omnia et singula supra et infrascripti vobis omnibus et singulis supradictis quibus presens noster processus dirigitur et vestrum cuilibet tenore presentium intimamus et infimamus et notificamus ac ad vestram et cuilibet vestrum noticiam deducimus et deduci volumus vosque nichilominus et vestrum quemlibet insolidum auctoritate predictis tenore presentium requirimus et monemus primo secundo tertio et peremptorie ac vobis ac vestrum cuilibet in virtutue sancte obedientie, et sub infrascriptis finorum prius districte percipiendi mandamus quatenus subscriptas litteras ac omnia et singula contenta in eis immolabiliter observetis et faciatis ab aliis quatenus in vobis

[folio 24 recto]

fuerit firmiter obsevari alioquin si premissa sic non adimpleveritis mandatisque et monitionibus nostris huiusmodi ymoverius apostolicis non parueritis seu alter vestrum non parueret cum effectu nos in vos omnes et singulos supradictos qui culpabiles fueritis in premissis et generaliter in contradictionis quoslibet in hac parte et rebellos cuiuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis vel conditionis existant nisi infra sex dierum spacium post presentationem seu notificationem presentium vobis seu alteri vestrum pro parte dictorum curati, magistrarum et beghinarum principalum de super factum seu fiendum immediate [sequentem].

Quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo et reliquos duos dies vobis omnibus et singulis supradictis pro tertio ac peremptorio termino ac monitione canonica assignamus a contradictione et rebellione predictis et omnino destiteritis et quilibet vestrum destiteret exnunc prout extunc et extunc prout exnunc singulariter in singulos eadem canonica monitione premissa excommunicationem in captula vero et collegia quecumquis in hiis forsitan delinquentia ac in quorumcumquis delinquentum ecclesias, monasteria et capellas interdicti sententias ferimus in hiis scriptis et etiam promulgamus.

Ceterum cum ad executionem ultriore in presenti negocio faciendam nequeamus quo ad presens pluribus aliis arduis prepediti negotiis personaliter interesse universis et singulis dominis abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, scolasticis, cantoribus, custodibus, thesaurariis, sacristis tam cathedralium que collegiarum canonicis parochialiumque ecclesiarum rectoribus et locantentis eorumdem plebanis, viceplebanis, capellanis, curatis et non curatis, vicariis perpetuis, altaristis, ceterisque presbiteris, clericis notariis et tabellionibus publicis quibuscumque per civitatem et diocesis nostras Cameracensis ac aliis ubilibet constitutis et eorum cuilibet insolidum super ulteriore executione huiusmodi mandati apostolici atque nostre facienda tenore presentium committimus plenarie vices nostras donec eas ad nos duxerimus revocanda quos nos etiam et eorum quemlibet eisdem auctoritatibus et tenori requirimus et monemus primo, secundo tertio et peremptorie eorum et divisim eisque et eorum cuilibet in virtute sancte obedientie

et sub excommunicationis pena quam in eos et eorum quemlibet canonica monitione premissa si ea que ipsis in hac parte committimus et mandamus neglegerunt seu contempserunt contraciter adimplere ferimus in hiis scriptis districte percipiendo mandamus quatenus infra sex dies post presentationem et notificationem presentium

[folio 24 verso]

eis seu eorum alteri factem et postquam pro parte dictorum curati, magistrarum et beghinarum principalium super hoc fuerint requisiti seu alter eorum fuerit requisitus immediate sequans quos sex dies eis et eorum cui libet pro omni dilatione terminoque peremptorio ac nominationem canonica assignamus.

Ita tamenque in hiis exequandis unus eorum alterum non respectat nec alter pro alio se excuset ad vos omnes et singulos supradicto quibus presens noster processus dirigitur personasque et loca alia de quibus ubi quando et quotiens expediens fuerit personaliter accedentem prefatas supra et infra scriptas litteras et hunc nostrum processum ac omnia et singula contenta in eisdem vobis omnibus supradictis coniunctim et divisim legant intimant, insinuant, notificant et fideliter publicent necnon littellas et contenta huiusmodi immolabiliter observari insuper ipsarum vim, formam et tenorem faciant et diligenter procurent cum omnibus et singulis clausibus et conditionibus in eisdem litteras appositis et generaliter omnia alia et singula nobis in hac parte commissa fideliter et plenarie exequantur insuper per insertarum litterarum apostolicarum et presentis nostri processu continentiam et tenorem.

Ita tamen que nichil in preiudicium dictorum curati, magistrarum et beghinarum principalium attemptari valeat quolibet vel innovare nec in processibus per nos habitis et sententiis per nos latissimis absolvendo vel suspendendo aliquid immutare.

In ceteris autem que eisdem principalibus super premissis in aliquo nocere possent seu obesse ipsis subdelegatis nostris et quibuscumque aliis potestatem omnimodam denegamus, et si contingat nos super premissis in aliquo procedere a quo nobis potestatem plenariam reservamus non intendimus propterea commissionem nostram huiusmodi in aliquo revocare nisi de renovatione ipse speciale et expressam fecerimus mentionem prefatas quoque litteras et hunc nostrum processum volumus penes dictorum curatum, magistras et beghinas ut prefertur pro tempore in dicta curti existentes remanere et non per vos seu aliquem alium contra ipsum voluntatem quorumlibet detinere contrarum vero facientes prefatis nostris sententiis perut in scriptis late sunt ipso facto volumus [subiugere] mandamus tamen copiam fieri de premissis eam potentibus et habere dictum potentum quidam sumptibus et expensis absolutionem vestro unii et singulorum qui prefatas nostras sentantias seu earum aliquam incurrint sive incurrit quoquo modo vobis vel superiori

[folio 25 recto]

nostro tuncmodo reservamus.

In quorum omnium et singulorum fidem et testimonium premissorum presentes nostras litteras sive presentum publicum instrumentum huiusmodi nostrum in se continentis exinde fieri et per notarium publicum ac secretarium nostrum infrascriptum subscribi et publicari mandavimus nostreque sigilli iussimus et fecimus appensione communiri.

Datum et actum Bruxelle nostre diocesi in domo habitationis nostre sub anno a nativitate domini millesimo quadrigentesimo quadragesimo nono indictione duodecima die vero veneris septima mensis novembris [**7 nov 1449**] paulo post horam vesperum vel quasi pontificati sanctissimi in christo patris et domini domini **Nicolai** divina providentia pape **Quinti** anno tercio.

Presentibus ibidem religiosi viro domino **Johanne vander Heyen** priore monasterii Carmelitarum fratrum Bruxellenses necnon discretis viris **Johanne Rampart** promotore nostro et **Henrico Sulc alias Vroenhoven** curie nostre Cameracensis procuratoribus clericis dicte nostre diocesis tetibus ad premissa vocatis specialiter et rogatis.

Tenores vero duarum litterarum ordinationem et appunctuamentorum predictorum sequuntur et sunt tales:

- 20.2 -

(NB : zelfde tekst als deze op folio 1 recto)

" Universis Chrisi fidelibus tam presentibus quam futuris presentes litteras inspecturis nos Decanus totumque Capitulum ecclesie Lyerensis necnon et cum plebanum eiusdem loci salutem in eo cuius essentia non novit preteritum vel futurum.

Cum de nostra communi licentia et consensu beghine infra limites parochie nostre de Lyera cortim construxerint et in ea residentiam faciant ad manendum, nos sancti Spiritus lege ducti et proborum virorum usi consilio ne quid litis aut discordie inter nos ex una parte et ipsas ex altera in posterum oriatur compositionem cum eis et statutum inibimus sub hac forma videlicet ut eodem beghine a prefata parochia petitus absolute deputatum et speciale in propria ecclesia habeant sacerdotem, qui eis in divino officio et sacramentis ecclesiasticis provideat tempore opportuno.

Et ratione exemptionis sue pro omni iure parochialis dabunt nobis singule beghine singulis annis duos denarios, quorum unus infra octavas Pasche et alius infra octavas nativitatis dominice persolventur.

De oblationibus autem et candelis pervenientibus in die sepulture earum sive una missa sive plures ratione exequiarum celebratas habebimur dimidietatem sine diminutione aliqua atque fraude.

Insuper et oblationes si quas forte receperint a parochianis iure in quatuor perceptis sollempnitatibus anni, scilicet in nativitate domini; in Pascha, in Pentecosten et in

[folio 25 verso]

festo Omnia Sanctorum et in sollempnitalibus Beate Virginis integraliter reddent nobis.

Ac per hoc licebit eis aliis temporibus anni omnes oblationes altaris recipere ac etiam retinere et in cimiterio suo mortuorum corpora sepelire. Proviso quod ad missam non pulsabunt donec prima nostra pulsetur nec de nostra dumtaxat parochia sepelient corpora mortuorum.

Preterea ne disciplina religionis earum per ministros inutilis veniat in contemptum concedimus quatinus providentia viro religioso abbatis loci Sancti Bernardi ordinis cisterciensis dyocesis Cameracensis nobis videlicet Decano et Capitulo Lyerensis sacerdotem ex parte beghinarum ibidem in officio divino servitum presentet.

Quo mortuo vel amoto semper alium ex parte earundem beghinarum poterit idem Abbas nostro capitulo presentare nec aliquem presentatum eo modo quo dictum est poterunt si fuit ydoney refutare.

Siquidem si favente superna clementia contigit ibidem cultum divinum ampliari crescente numero fidelium et plures haberi ministros nullo unique tempore ad provisionem eorum erimus aliquatenus obligati, nec sub pretextu alicuius defectus quicquam a nobis exigere poterunt pro prebenda.

Litteras itaque presentes predictis beghinis contulimus sigillorum nostrorum munimine roboratis ad perpetuam firmitatem et memoriam premissorum.

Quarum etiam tenore devote supplicamus reverendo patri ac divino nostro dei gratia

Cameracensis Episcopo ut prefata omnia confirmare dignetur tam nobis quam predictis beghinis perpetuo valutura.

Datum anno domini millesimo ducentesimo quinquagesimo octavo mense februario. " "

[febr 1259]

Alterius vero littore ordinationem et appunctuamentorum predictorum tenor sequitur de verbo ad verbum et est talis:

- 20.3 -

"" Universis et singulis presentes litteras inspecturis Jacobus de Foyendris alias Bont, doctor in medicinis, decanus et capitulum ecclesie collegiate beati Gummari Lyrensis Cameracensis diocesis salutem in domino cum noticia veritatis.

Cum predecessores nostri dum curtum Beghinagii Lyrensis a parrochia ecclesie nostre quantum ad illas personas que in dicta curti in Beghinias recipientur eximi et dividi permiserant et consenserant quod in dicta curti ecclesiam erigi et fundari et curatus pro ipsis beghinagibus institui deberent aliqua appunctuamenta cultum divinum inibi faciendum administrationem sacramentorum ecclesiasticam sepulturam et iurisdictionem nostre collegiate ecclesie atque nostram tangentia ut vera pax inter dictos decanum et capitulum Lyrensis ex una et curatum, magistras et beghinias dicte curtis pro tempore existentes presentibus ex altera

[folio 26 recto]

perpetui poterit observari prout hec et alia in litteris desuper confectis plenarie continetur statuerunt et ordinarunt.

Et cum ex illis appunctuamentis ordinatis propter minus sufficientem expressionem de et super singulis casibus qui cotidie accident in ipsis litteris factam aliqua dubia seu altricationes sepe et sepius orte seu orta sunt et fuerunt et verisilime sic plures et plura in futurum et imposterum posse oriri nos **Jacobus** decanus et capitulum antedicti omne dubium et omnium altricationem et cavillationem quantum in nobis est amovere.

Ac etiam pacem et concordiam cum dictis curato et desiderantes pro declaratione dictarum litterarum antedictis curato et beghinabus in dicta ecclesie fundatione et erectione per predecessores nostros concessas quas in suo robori salvis declarationibus et additionibus infra scriptis volumus permanere.

Ad humiles et devotas preces et supplicationes dicti **Victoris de Ghestele** curati et magistrarum ac aliarum beghinarum dicti curtis statuimus, decernimus et ordinamus quodsi contingat aliquas mulieribus personas in dicta curti Beghinagii Lyrensis moram trahere qui in beghinias a curato et magistrabus dictae curtis pro tempore existentes non sunt recepte quod tales mulieres erunt de parochia plebanis Lyrensis et ab eodem plebano recipient ecclesiastica sacramenta.

Item decernimus et declaramus quod curatus et magistre dictae beghinagii pro tempore existentes nullam mulierem coniugatam quamdiu fuerit maritata et de hoc ipsis constat in beghinam recipient. Similiter nec aliquam mulierem in dicta curti in lecto egritudinis iacentem que eo tempore quo erat sana non fuerit beghina recipient in beghinam.

Et si ipsus curatus et beghine magistre contraria fecerint et talem maritamatam seu in lecto egritudinis receptam morientem tamque eorum beghinam sepelierint quod tunc nobis et ecclesie nostre ad restitutionem cadaveris illius mulieris mortue ac omnium funeralium tenebuntur stabuntque de tantis presumptione et temeritate quoad ecclesiam condignam desuper faciendam duorum decani et capiti Lyrensis pro tempore existentes ordinationi et correctioni iuri tamen cuiuslibet alterius semper salvo.

Item cum intellegimus et debete informati sumus quod aliqui beghine dictae curtis seu aliqui alie persone divino amore succense pro curato capellanis ac aliis beghinabus dictae curtis in dicta eorum ecclesiam celebrantibus et cantantibus fructus seu redditus perpetuos ad hoc ut in dicta ecclesia prenotate curtis beghinagii matutine et vespere cum completoriis ac missa prout in ecclesiis beghinagiorum de Bruxella et Mechlinia dictae diocesis decantatur

[folio 26 verso]

poterunt decantari assignare proponant et etiam assignaverint idcirco nos attendentes ad pium affectum quam dictae beghine et alia persone ad augmentum divini cultus gerunt et gesserent desiderantes etiam que in dicta ecclesia antedicta curtis cultus divinus augmentatur et ne ipse beghine habeant occasionem propter defectum divini cultus huiusmodi eundi seu evagandi per presente litteras perpetus duraturas et valuturas curato et magistrabus ac beghinabus dictae curtis pro tempore existentes quantum de iure possumus licentiam et plenam et auctoritatem damus, concedimus et impartimus quod in dicta ecclesia beghinagii antedicti omnibus et singulis diebus dominicis et festivis ac etiam aliis diebus in choro festivis novem lectiones ex consuetudine

seu speciali devotione habentibus necnon singulis diebus per totum adventum, per totam quadragesimam et per octavas sanctissimi Sacramenti matutine summa missa et vespere cum completoriis per ipsos curatum, capellanos et beghinias pro tempore existentes per ipsos curatum et magistras ad cantandum assumendos dum de eorum labore quia spiritualia sive temporalibus diu subsistere non possunt competentes per modum cotidianarum distributionem aut [alias] fuerint remunerati seu contestati poterunt decantari hoc tamen adiecto quod ad matutinas et vespertas in ecclesia antedicta curtis decantandas non debeat pulsari donec in nostra ecclesia beati Gummarii Lyrensis ad matutinas vel ad vespertas pulsetur nec in dicta ecclesia antedicti beghinagii ad summam missam debeat pulsari donec in nostra ecclesia ad primam pulsetur placet etiam nobis quodsi in dicta ecclesia prenominate curtis beghinagii aliisque private misse debeat celebrari quod ad illas audiendas cum parva campana pulsetur.

Preterea ne populus a nostra ecclesia que est matrix et principalis parochialis ecclesia totius opidi Lyrensis retrahatur ordinamus quod ultra festa qui in dictam nostram ecclesiam servantur dicte beghine seu quecumque alie persone nulla festa duplia seu triplicia in antedicta ecclesia

prenotati beghinagii sine expresso consensu nostro ordinabunt seu fundabunt.
Insuper placet nobis quod predicti curatus, capellani et beghine pro tempore existentes pro ipsarum beghinarum ac aliarum personarum anniabus in presentia funeris seu tempore exequarum et in diebus anniversariorum eorum poterunt vigilias et missam de requiem in antedicta ecclesia dicti beghinagii decantare consequenter cum scriptum fit quod non in solo pane vivit homo sed in omni verbo

[folio 27 recto]

quod procedit de ore dei.

Idcirco etiam placet nobis quod in predictam ecclesiam antedicta curtis seu eius cimiterio predicetur verbum dei ab illis qui missi sunt id est qui a iure habent potestatem predicandi, et ab audiendum verbum dei cum campana pulsetur salve tamen quod ibi in illa hora qua verbum dei in ecclesiam nostram predicatur non debeat predicatio excepta die Parascenes qua tunc simul in ipsis ambabus ecclesiis poterit dei passio predicari ulterius cum in predictis litteris de quibus supra fit mentio clare habetur quod quelibet beghina dicte curtis ratione exemptione nobis et capitulo nostro annuatim et hereditarie duos denarios solvere tenetur et non sit expressa de quibus denariis hoc intelligi debeat.

Et cum per recta tempora pro illis duobus denariis solverunt duos denarios Lovanienses aut valorem eorumdem.

Et ne imposterum desuper altricatio fiat predicti curatus et magistre antedicti beghinagii pro seipsis et singulis beghinabus consenserunt quod pro illis duobus denariis quelibet beghina antedicta curtis pro tempore existens duos denarios Lovanienses aut valorem eorumdem prout comiter pro quolibet denario Lovaniensis in opido Lyrensis illustrissimo principe et domino domino duci Brabantie solvi conseutim sit, solvet temporibus in antedictis litteris expressatis.

Et nos de talum denariorum Lovaniensem solutionis ammodo facienda volumus contentari et contentamur.

Item prenotati curatus et magistre antedicti beghinagii attendentes quod per augmentum divini cultus in ecclesiam antedictam perut premittitur de licentia nostra fiendi antedicta ecclesia nostra collegiata in aliquo posset ledi seu gravari idcirco in recompensum illius lesionis seu gravamus antedicta beghine nobis et capitulo nostro sponte et libere sine pactione aliqua sedecim grossos veteres annuatim et hereditarie ad et supra curtum dicti beghinagii habendos et levandos dederunt et sufficienter assignare et pro eis tantum quantum communiter [dictum] de capitulo pro talibus grossos pro tempore recipient solvere permiserunt.

Et ut omnia et singula predicta ac quodlibet eorum tam per nos et succesores nostros quod per ipsos curatum et magistras et beghinias pro tempore existentes perpetuo immolabiliter observantur presentes litteras maioris sigilli nostre capituli ad supplicationem et requestam dictorum curati et magistrarum appensione fecimus communiri.

Datum et actum Lyre in loco nostro capellari nobis [capitulater] ad hoc congregatis et capitulo desuper indicto de nostrorum omnium et singularem consensu pariter et assensu anno domini millesimo quadragesimo tricesimo sexto die

[folio 27 verso]

Iune post dominicam qua cantabatur in ecclesiam dei oculi quarta martii [**4 maart 1436; moderne datum 1437**] secundum modum scribendi in diocesi antedicta.

Quequidem littera sic subscripta fuit [Wal ge] alias Joncker.

Et ego **Theodoricus Miscaet** presbiter Cameracensis diocesis publicus sacra imperiali auctoritate venerabilisque curie Cameracensis iuratus notarius reverendi patris et domini nostri domini Cameracensis Episcopi iudicis et executoris prefati secretarius et huiusmodi cause coram eo scriba quia premissorum statutorum, ordinationum et appunctuamentorum approbationi et confirmationi litterarumque desuper concessioni et decreto aliisque omnibus et singulis premissis dum sic ut premittitur per reverendem in Christo patrem dominum Episcopum iudicem et executorem prelibatum et coram eo agerentur et fierent unacum prenotatis testibus interfui eaque sic fieri, scivi et audivi idcirco presentes litteras seu publicum instrumentum per alium fidelem me aliis prepedito negociis scriptas seu scriptum de mandato prefati revenrendi patris iudicis et executoris exinde confeci et in hanc publicam formam redegi signoque et nomine meis solitis et consuetis unacum appensione sigilli dicti reverendi patris iudicis et executoris signavi rogatus et requisitus in fidem et testimonium veritatis premissorum.

Concordat huiusmodi copia cum litteris originalibus
collatione diligenti ad easdem facta per me sacra
imperiali auctoritate notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 28 recto]

- 21 -

Regest : anno 1296 - Een Rooms college van bisschoppen en aartsbisschoppen staat een aflaat van veertig dagen toe aan hen die op het Lierse Begijnhof op bepaalde feestdagen de kerkvieringen bijwonen, of die aan de kerkfabriek bijdragen voor licht, boeken, klederen en altaarversiering, of een legaat bestemmen.

Universis sancte matris ecclesie filiis ad quos presentes littere pervenerint.
Nos miseratione divina Johannes [Lundensis] primas Suezie, fratres Egidius Bituricensis, Basilius Jherosolitanus, Philippus Salernitanus, Borchardus Magdeburgensis, Paulus Rossinensis, Johannes [Capaduai], Aro Casitanus, Andreas [Lidden], Lambertus Veglensis, Jacobus [Arimensis], Hubertus [Feretrus], Valdebrunus Attessinensis, Bertholus Orcanus, Johannis Conticensis et Petrus [Pastexie] archiepiscopi et episcopi salutem in domino sempiternam.

Alma mater ecclesia de animarum salute solicita devotionem fidelium quasi affectiuis muneribus indulgentiis videlicet et peccatorum remissionibus inuitare consuevit ad debiti famulatus honorem deo et sacris edibus impendendum ut quanto crebrius et devotius illuc confluit populus expiamus tanto celerius dilectorum veniam et gaudia consequi mereantur eterna.

Cum igitur ad huiusmodi presulatus sumus assumpti per eminentiam cura debemus sedula anhelare ut gregem dominicum nobis commissum sibi possumus acceptabilem reddere et devotum cupientes igitur ut ecclesia sancte Margarete in Lyera Cameracensis diocesis in qua beghine morantur congruis honoribus frequentetur et a cunctis Christi fidelibus iugiter veneretur.

Omnibus vere penitentibus et confessis qui ad prefatam ecclesiam in festis subscriptis videlicet nativitatis domini resurrectionis, Ascensionis et Pentecosten, in quatuor festivitatibus gloriose virginis Marie videlicet Nativitatis, Purificationis, Annunciationis et Assumptionis, in festis beatorum Petri et Pauli ac omnium aliorum apostolorum et in festis beatorum Johannes Baptisti Laurentii, Nicolai, Martini, sancti Michaelis archangeli et in festo omnium sanctorum, in festis beatarum Marie

Magdalene et Katherine, in inventione et exaltatione sancte Crucis et in festo sancte Margarete ac in dedicatione prefate ecclesie et per octavas predictarum festivitatum tam devotionis seu peregrinationis accesserunt vel ibidem divinum officium in festis suprascriptis devote audierint, vel qui predice ecclesie fabrice luminariis libris vestimentis altarum ornamentis seu aliis necessariis manus porrexerint adiutricisque vel quicunque facultatum suarum in extremis laborantes eidem ecclesie

[folio 28 verso]

seu presbiteris ac clericis in eadem divina celebrantibus legaverint, donaverint, miserint seu procuraverint nos de omnipotentis dei misericordia gloriose semper virginis Marie, beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi singuli [nostrorum] singulas dictarum quadragesimas de iniunctis sibi penitentiis dummodum relaxamus.

In cuius rei testimonium presenti scripto sigilla nostra duximus apponenda.

Datum Rome anno domini m° cc° nonagesimo sexto pontificatus domini **Bonifatii** pape **Octavi** anno secundo. [1296]

Littere confirmationis et ordinarii supradictis transsscripsi

- 22 -

Universis presentes litteras inspecturis Guido miseratione divina Cameracensis Episcopus salutem in domino.

Noveritis universitas vestra quod nos presentes litteras in quibus huiusmodi presentes nostre littore nostro sigillate sigillo sunt inspexi factas pro ecclesia sancte Margarete de Lyra nostre diocesis qua beghine morantur sicut in eis exprimitur.

Ita ea omnia auctoritate ordinaria confirmamus ac omnibus vere penitentibus et confessis cum quadraginta dierum indulgentiarum misericorditer de iniunctis sibi penitentiis relaxamus.

Datum sub sigillo nostro anno domini millesimo cc° nonagesimo nono in die Epiphanie domini.

Concordat huiusmodi copia cum litteris originalibus
collatione facta per me sacerdote imperiali
auctoritate notarium publicum
Laurentius Perre

*Noot bij de datum : epiphanie 8 januari; dus datering **8 januari 1300**.*

Opmerking : in het Archief Lier, Stad & OCMW bevat het archief van het Liers Begijnhof een andere de originele Roomse bul die aflaten toekent voor de "hospitale sive firmarie".

[folio 29 recto]

- 23 -

Regest : November 1300 - Een Rooms college van bisschoppen en aartsbisschoppen staat een aflaat van veertig dagen toe aan hen die de infirmerie van het Lierse Begijnhof steunen, bepaalde kerkvieringen bijwonen, of het kerkhof bezoeken en daar bidden voor de zielen van de overledenen.

Universis Christi fidelibus litteras inspecturis miseratione divina nos Raynutius Calaritanus frater Basilius Jerosolymatanus Adenulphus Consanus Archiepiscopi, frater Thomas Cresiensis, Manfredus Sancti Marci, frater Nicolas Turtibulensis, Nicolas Neocastrensis, frater Anthonius Chenadiensis, Bonifatius Parentinus, Bernardus [Pacen], Simbaldus Guardiensis et frater Jacobus Calchedoniensis episcopi salutem in domino.

Quoniam ut ait apostolus omnes stabimus ante tribunal Christi recepturi prout in corpore gessimus sive bonum fuerit sive malum oportet nos diem messionis extremae misericordiae operibus praevenire ac aetenorum intuitu seminare in terris quod reddente domino cum multiplicato fructu recolligere valeamus in celis, firmam spem fiduciamque tenentes, quoniam qui parce seminat parce et metet, et qui seminat in benedictionibus de benedictionibus et metet vitam eternam.

Cum igitur in infirmeria sive hospitale curtis Lirensis Cameracensis diocesis die noctuque recipientur infirmae mulieres debiles et egene a quibuscumque Christianorum partibus venientes et cis prout ipsius infirmariae facultates suppetunt sint a Magistra et sororibus ipsius infirmariae celeriter ministrare nec ad predicta eadem Magistra et sorores possunt sufficere nisi a Christi fidelibus adiumentur universitatem vestram requirimus et rogamus quatenus eidem hospitali sive infirmarie pias elemosinas et grata caritatis subsidia erogetis ut per hec et alia bona que, domino inspirante, feceritis possitis ad aeterne felicitatis gaudia pervenire.

Nos enim volentes dicte infirmarie sive hospitali in quantum cum deo possumus subvenire de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum cuius auctoritate confisi omnibus vere penitentibus et confessis qui ad dictem hospitalem sive infirmariam in omnibus et singulis festivitatibus et diebus subscriptis videlicet Nativitatis, Epiphanie, Resurrectionis, Ascensionis domini et Pentecostes ac Nativitatis, Purificationis, Annunciationis etiam Assumptionis Beate Marie Virginis in commemoratione omnium beatorum apostolorum Petri et Pauli et omnium aliorum apostolorum

[folio 29 verso]

Marci et Luce evangelisti et per ipsorum festivitatum octavas necnon in festivitatibus beatorum Michaelis archangeli, Johannes Baptisti ac decollatione ipsius beati Johannis Laurentii Vicentii Petri et Georgii martiri, Nicolas, Nicasii, Gummari, Ambrosii et Martini et Augustini confessorum, Margarete, Barbare, Lucie, Caterine, Agathe, Agnetis et Scolastica virginis Marie Magdalene et Anne singulisquis diebus dominicis totius anni et per totam quadragesimam maiorem causa devotionis accesserint et manus pro quibuscumque ipsius infirmarie seu hospitalis necessarii porrexerint adiutrices vel qui in bona sui corporis sanitate seu etiam in extremis laborantes quicquam facultatum suarum legaverint, miserint seu mittere procuraverint modo licto infirmarie supradicte aut qui circumierit cimiterium beate Margarete ibidem dicendo pater noster cum salute angelica pro peccatoribus ibidem quiescentium et omnium fidelium defunctorum singuli autem

singulis quadraginta dierum indulgentias de iniunctis eis penitentiis dummodum diocesani voluntas ad id accesserit et consensus.

In cuius rei testimonium prescriptibus nostra sigilla iussimus apponi.

Datum Rome anno domini millesimo CCC° mense novembri, Pontificatus domini **Bonifatii** pape **octavi** anno sexto. [**november 1300**]

Littere confirmationis [d] ordinarii

- 24 -

Guido miseratione divina Cameracensis Episcopus universis presentas litteras inspecturis salutem in domino sempiternam. Noveritis nos vidisse et diligenter inspexisse que in hiis litteris ubi nostre litterae sunt infixi continentur, que omnia approbamus et ratificamus et nos auctoritate ordinaria confirmamus. In cuius rei testimonium sigillum nostrum extentibus litteris est appensum. Datum anno domini m° ccc° quinto die veneris post Petri et Pauli apostolorum.

Collatione facta concordat cum originalibus
per me sacra imperiali auctoritate notarium
Laurentius Perre

Noot : Petrus en Paulus apostelen : 29 juni; die veneris : vrijdag na; dus vermoedelijk vrijdag **2 juli 1305**

[*folio 30 recto*]

- 25 -

Regest : 20 januari 1331 - Een Rooms college van bisschoppen en aartsbisschoppen staat een aflaat van veertig dagen toe aan hen op het Lierse Begijnhof bepaalde kerkvieringen bijwonen, bijdragen aan het toedienen van de communie of het laatste oliesel, het kerkhof bezoeken en daar bidden of een schenking bij testament doen.

Universis sancte matris ecclesie filiis ad quos presentes littere pervenerint.

Nos miseratione divina Guillelmus Antibucensis, archiepiscopus, Angelus Orossetanus, Vincentius Maradensis, Johannes Serbiensis, Bonifacius Sulcitanus, Thomas de Laneria, Petrus Strogulenus, Melacius Gallipolitanus, Cancelmus Albanensis, Henricus Ysinensis, Anthonius Sagonus, Rodolphus Siriquensis, Bonifacius Solcitanus, Johannes Ferbre, Thomas Lanciensis, Vincentius [Jubien], Angelus [Grosen], Salmantius Warinaciensis episcopi salutem in domino sempiternam.

Pia mater ecclesia de animarum salute solicita devotionem fidelium per quadam munera specialia remissiones videlicet et indulgentias inuitare consuevit ad debiti famulatus honorem deo et sacris edibus impendendum ut quanto crebrius et devotius illuc confluit populus expiamus assiduis salvatoris gratiam precibus implorando tanto debitorum suorum veniam et gloriam regni celestis consequi mereatur eternam.

Cipientes igitur ut ecclesia parochialis beate Margarete in Lyera Cameracensis diocesis congruis honoribus frequentetur et a cunctis Christi fidelibus iugiter veneretur omnibus vere penitentibus et confessis qui ad dictam ecclesiam in singulis festivitatibus infrascriptis videlicet natalis domini, circumcisionis, epiphanie, parascenes, pasche, ascensionis, pentecostes, corporis Christi in quatuor festis beate Marie virginis, sancte crucis, beatorum sancti Johannes Baptisti, apostolorum Petri et Pauli et omnium aliorum apostolorum et exaltatione sancte Crucis ac beatorum Stephani, Laurentii, Georgii christoforii, Nicolai, Martini, Gummarii, [Dominici], Augustini, Marie Magdalene, Katherine, Margarete, Agnetis, undecim milium virginium, in commemoratione omnium sanctorum et omnium fidelium defunctorum et in dedicatione dicte ecclesie et per octavas omnium festivitatium

predictarum octavas habentum necnon qui ad ecclesiam sancti Gummari in die festi eiusdem et per octo dies sequentes causa devotionis, orationis aut peregrinationis accesserunt aut qui missis predicationibus matutinis vesperis aliisque divinis officiis ibidem interfuerunt vel qui corpus Christi

[folio 30 verso]

et oleum sacrum, cum infirmis portentur, secuti fuerint seu quod cimiterium pro anniabus corporum inibi iacentum exorans covenierint aut qui in eorum testamentis vel extra aurum, argentum aut aliquod aliud predicte ecclesie necessarium donaverint, legaverint aut procuraverint seu qui missis predicationibus plebani dicte ecclesie interfuerint aut ei peccata sua confessi fuerint aut aliud sacramentum suscepuit quotienscumque aliquid premissorum devote feceruit de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi singuli vestrum quadraginta dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis misericorditer in deo relaxamus dummodum diocesani voluntas ad id accesserit et consensus.

In cuius rei testimonium presentibus litteris sigilla nostra apposuimus.

Datum Avinione vicesima die januarii anno domini m° ccc° xxx° et [20 jan. 1331]
pontificatus domini **Johannis** pape **vicesimosecundo** anno quintodecimo.

Littere confirmationis d ordinarii suprascripte infixe

- 26 -

Regest : 25 maart 1333 - Guido, bisschop van Kamerijk, stemt in met de aflaatbrief, met uitzondering weliswaar dat ook gelovigen die niet gebiecht hebben de aflaat kunnen krijgen. Bovendien geeft hij een aflaat van dertig dagen aan wie goederen schenkt aan de Sint Margareta kerk te Lier.

Universis presentes litteras inspecturis Guido dei gratia Episcopus Cameracensis salutem in domino.

Notum facimus quod nos indulgentias per reverendos [presentes] dominos archiepiscopi et episcopi quorum notitia in litteris quibus hoc nostre sunt infige continentur concessas necnon omnia et singula contenta in dictis littris **excepta** clausula illa aut ei peccata confessi fuerint dumtaxat.

Approbamus et nostra auctoritate ordinaria confirmamus.

Nos insuper de dei omnipotentis misericordia omniumque sanctorum meritis et intercessione confisi omnibus vere penitentibus et confessis qui de bonis sibi a deo collatis ad sustentationem parochialis ecclesie beate Margerete in Lyra nostre dyocesi manus porrexerint adiutricisque **triginta** dies indulgentiarum de iniunctis sibi penitentiis misericorditer relaxamus.

In quorum testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum.

Datum in die Annunciationis dominice anno domini m° ccc° xxx° secundo. [25 maart 1333]

Collatione facta concordat cum litteris originalibus per me
sacra imperiali auctoritate notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 31 recto]

- 27 -

Regest : 1311 of 1312 - Daniel, bisschop van Archanië (bisdom met de Franse stad Vienne als zetel), staat een aflaat toe aan wie op het Lierse Begijnhof bepaalde kerkvieringen of preken bijwonen, bijdragen voor kerkelijke benodigheden doen schenking bij testament doen.

Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis frater **Daniel** miseracione divina Archanensis episcopus salutem in domino sempiternam.
Splendor paterne glorie qui sua mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fidelium de clementissima ipsius maiestate sperantium tunc precipue benigno favore prosecutur, cum devota ipsorum humilitas sanctorum precibus et meritis adiuvatur cupientes igitur ut ecclesia beate Margarite virginis et matris in curia beghinarum in Lyra Cameracensis dyocesis congruis honoribus frequentetur et a cunctis Christi fidelibus iugiter veneratur.
Omnibus vere penitentibus et confessis qui ad ipsam ecclesiam in festo ipsius virginis Margarete, in festivitatibus nativitatis domini nostri Chesus Christi resurrectionis, ascensionis et Pentecostes in omnibus et singulis solemnitatibus gloriose genitricis dei virginis Marie, in festis sancte crucis, in festivitatibus omnium apostolorum confessorum Martini, Nicolai et Gummari beatarumque virginum Katherine, Agathe, Barbare, et Amelberge in commemoratione omnium sanctorum ac in dedicatione ipsius ecclesie et in octavas predictarum festivitatum causa devotione et orationis accesserint annuatim aut qui ad fabricam seu structuram vel luminaria seu ornamenta vel ad alia necessaria ipsiusque ecclesie manus porrexerint adiutricisque seu in extremis laborantes quicumque facultatum suarum legaverint vel alias quoquomodo dederint seu miserint de omnipotentis dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi quadraginta dies de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus dummodum diocesani voluntas ad id accesserit et consensus.
Datum Vienne iiiii kal may pontificatus domini **Clementis** pape **Quinti** anno septimo in concilio generali. [**1311 of 1312**]

Littere confirmationis [d] ordinarii infixe litteris
suprascriptorum

- 28 -

Regest : 14 sept 1446 - Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, stemt in met de aflaatbrief gegeven door frater Daniël.

Universis et singulis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis Johannes de Burgundia dei gratia Episcopus Cameracensis salutem in domino sempiternam.
Notum facimus quod nos omnes et singulas indulgentias a reverendo in Christo patre et domino fratre Daniele

[folio 31 verso]

miseracione divina Archnensis episcopus in litteris quibus hec nostre presentes infiguntur nominat[um] concessus auctoritate nostra ordinaria et pontificali ratas et gratas habentes quantum cum deo et de iure possumus et debemus in concessione huiusmodi nostrum prebemus

beneplacitum pariter et assensum ceterum ut ecclesia beate Margarite virginis et matris in curia
beghinorum opidi Lyrensis nostre dyocesis de qua in eisdem litteris fit mentio congrius frequentetur
honoribus et a Christi fidelibus iugiter veneratur.

Et ut fideles ipsi eo libentius causa devotionis, peregrinationis, orationis accesserunt convenient et
confluant ad eandem quo ex hoc dono celestis gratie uberius respexerint se refertos omnibus et
singulis vere penitentibus, confessis et coneritis qui ipsam ecclesiam predictam in omnibus et
singulis diebus et festivitatibus in eisdem litteris hiis annexis specificatis devotionis, orationis et
peregrinationis causa visitaverint a domini veniam implorati dilectorum de omnipotenti dei
misericordia et gloriose virginis matris eius, beatorum Petri et Pauli apostolorum eius et sancte
Margarete sanctorumque et sanctorum omnium intercessionibus confisi quadraginta dies
indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis in domino misericorditer relaxamus presentibus perpetuis
temporibus duraturis.

In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus duximus apponendum.
Datum Bruxelle anno domini millesimo quadragesimo sexto die xiiii septembbris
sic signatur super plicam per dominum Anthonis. [**14 sept 1446**]

Concordat cum litteris originalibus collatione de et
ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 32 recto]

- 29 -

Regest : 10 mei 1449 - Johannes, kardinaal in Duitsland, staat een aflaat van veertig dagen toe
aan aan wie op bepaalde feestdagen kerkvieringen bijwoont in de kerk van het begijnhof van Lier,
of kelken, boeken of benodigheden voor kerkdiensten schenkt.

Johannes miseratione divina sancti Angeli sacrosancte Romane ecclesie dyaconus Cardinalis in
Germanie et nonnullis aliis partibus apostolice sedis de latere legatus specialiter deputatus
universis et singulis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem in domino sempiternam.
Splendor paterne glorie qui sua mundum illuminat ineffabili claritate pia vota fidelium de ipsis
clementissima maiestate sperantium tunc precipue benigno favore prosequitur.

Cum devota ipsorum humilitas sanctorum precibus et meritis adiuvatur cupientes igitur ut
parochialis ecclesia curtis beghinagii opidi Lyrensis Cameracensis dyocesis congruis frequentetur
honoribus fidelesque ipsi eo libertius devotione cause confluant ad eandem quo ibidem dono
celestis gratie uberius conspexerint se refertos a Christi quoque fidelibus iugiter veneretur de
omnipotenti dei misericordia ac beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi
omnibus et singulis vere penitentibus et confessis qui dictam ecclesiam in nativitatis,
circumcisionis, epiphanie, resurrectionis, ascensionis, et corporis domini nostri Ihesu Christi
ac pentecostes, necnon in nativitatis, purificationis, visitationis, conceptionis, annunciaconis et
assumptionis beate Marie semper virginis ac nativitatis beati Johannis baptiste dictorum Petri et
Pauli apostolorum ac dicte ecclesie patronorum necnon apparitionis et basilice sancti Michaelis
archangeli et ipsius ecclesie dedicationum festivitatibus omnium sanctorum celebritate devote
visitaverunt annuatim et ad reparationem et conservationem ac augmentationem calicum, librorum,
vestimentorum et aliorum ornamentorum pro divino cultu inibi celebrando necessariorum

quotienscumque manus porrexerint adiutrices, nos cardinalis et legatus prefatus pro qualibet ipsarum festivitatum et celebratis ac dedicationum centum dies indulgentiarum de iniunctis eis penitentiis misericorditer in domino relaxamus presentibus vero perpetuis futuris temporibus duraturis.

In quorum omnium fidem et testimonium premissorum presentes litteras per

[folio 32 verso]

secretarium nostrum subscriptas exinde fieri nostrique sigilli oblongi iussimus et fecimus appensionem communire.

Datum Confluentie Treverensis diocesis sub anno a nativitate domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono inductioni duodecima die vero decima mensis may [10 mei 1449] pontificatus sanctissimi

in Christo patris ac domini nostri domini **Nicolai** divina providentia pape **Quinti** anno tercio.

Sic signatur super plicam **Jo Vaultier** secretarius.

Concordat cum originalibus collatione diligenti et hoc
ad easdem facta per me sacra imperiali auctoritate
notarium publicum
Laurentius Perre

[folio 33 recto]

in marge boven:

insertum per copiam

solvit sigillum
G. vande Graef:4:s

- 30 -

Regest : 14 sept 1379 - Johannes, bisschop van Kamerijk zend een brief aan de deken van Antwerpen.

Er is een controverse ontstaan tussen de priesters Gerongus de Quaethoven en Johannes de Vaken. Inderdaad is er wat misglopen bij de benoeming van de pastoor van het begijnhof van Lier. Gerongus was voorgedragen als pastoor door Jordanus, abt van de Sint Bernardsabdij, terwijl de begijnen Johannes als pastoor hadden verkozen. Bisschop Johannes beveelt dan ook een onderzoek. Beide partijen vroegen de bisschop om in deze te beslissen.

Op 25 september worden de getuigen ten gunste van Johannes de Vaken onder ede verhoord.

NB : het is niet duidelijk wie dit onderzoek deed, noch wie het verslag opmaakte.

Johannes dei gratia Cameracensis episcopus dilecto decano nostro christianitatis Antwerpiensis salutem in domino.

Cum controversia, et eis orta sit coram nobis de pleno et sine crepitu judiciali inter dominium **Gerongum de Quaethoven** presentatum cum ecclesiam seu cappelam beghinagii Lierensis de parte religiosi viri domini Jordani abatis loci sancti Bernardi cistercensis ordinis nostre diocesis de una parte et dominum **Joannem de Vaken** ex altera magistrarum et beghinarum dicti beghinagii

presentati ex altera parte super jure dicta ecclesie seu cappellam, cum quem de iure, et ratione dicta ecclesie seu cappella debeat pertinere, et super hoc utraque pars petierit per nos sentenciarii et definitione declarari, nos volentes super dicto negotio plenius informari vobis committimus tenore presentium, et mandamis quatenus attendentes ubi propter hoc fuit attendum vocatis evocandis diligenter vos informatis de veritate dicti negotii quanto plenius poteritis tam per litteras quam per testes, et qualiter hactenus fuit in provisione de dicta ecclesia seu cappella procedere consuatum, que omnia cum competentem diem nobis sub sigillo vestro remittatis clausa cum quem diem citatis utramque partem visuram fieri publicationem, et cum procedendum in dicto negotio de plano ut ius erit.

Datum Bruxelle sub sigille proprio ob defectum nostri sigilli die decimam quartam septembris anno domino millesimo trecentesimo septuagesimo nono. [**14 sept 1379**]

- 31 -

Regest 25 sept 1379

Anno domini 1379 sabbato post Matthei (*NB : feest Matheus : 21 september, we vermoeden zaterdag 25 sept 1379*) testes predicti pro parte domini **Joannes de Vaken** presbiteri electi

[*folio 33 verso*]

per beghinias Lierensis iurati in presentia partium audit ut supra, ac absoluti in forma autentica super contentum in commissione reverendi in Christo patris et domini nostri domini Cameracensis Episcopi quorum testium nomina cognomina et depositiones sunt tales:

Dominus **Joannes Andree** presbiter capelanius hospitalis Lyrensis, et ibidem residens aetatis sexaginta annorum et amplius attinens domino **Gerongo de Quaethoven** nescit in quarto gradu actori non attinet novit partes a juventute suam item requisitus dicit se aliter nescire loqui de contentis in commissione quod triginta quincque annis aut circiter lapsis numquam audivit contrarium quin beghine curtis Lierensis sibi semper pastora destituto habebant eligere alium curatum aut nominare et sic electum, aut nominatum presentare abati loci sancti Bernardi, quem ipse abas presentavit, et presentare consuevit capitulo Lierensi, cum cuius commissio spectabat quod se dicit scire testis per hoc quia retro dictum tempus tum quidam dominus **Henricus de Arschot** qui antequam decessit erat curatus dicte curtis beginie congregata, dominus de capitulo vigiliis decantantibus ut sint notoria dicebatur cum testes non intereat celebranter electionem nominendo dominum **Egidium Pobodonem** ultimum curatum dicti loci, qua nominatione ut dicebatur per dictas beghinias facte vidit testis fatis rito ut tenat dominum **Gosuinum Drunam** tunc abatum dicti loci sancti Bernardi qui venerat apud Liram causa presentandi dictum electum qui abas absque dubio presentavit electum dominis de capitulo virtute quarum electionis

[*folio 34 recto*]

et presentationis dictus dominus Egidius fuit commissus cum dictam ecclesiam quam obtinuit a tempore predicto usque cum diem mortis postmodum vero cum dictus quisdem Egidius esset diffamatus super aliquibus excessibus, a quibus postmodum sententialiter fuit purgatus canonice et se absentaret a sua cura per aliquod temporis intervallum dicte [beginie] celebrantes de novo electionem nominarint cum instantiam nobilissimum dominum **Paulum de Santhoven** presbiterum et huismodi nominentum presentaverint domino abati predicti loci, et ipse Abas presentavit dictis dominis de capitulo ita quid ipsi domini virtute nominationis et presentationis predictarum dictum dominum Paulum commiserint quo commisso dictus dominus Paulus prefatum

dominum Egidium fecit cum iudicium temeratim avocari super iure dicte ecclesie quo citato intravit personam et se purgavit de sibi impositis ut premittitur quo purgato prefatus panem altari cenabat protare dicit testis quod alias dicto domino Egidio de medio sublato mense et amplius lapsus presens fuit in ecclesia Lierensi ubi magistre et antiquiores, ac seniora pars beghinorum nominaverunt dictum dominum Joannem quo nominato accesserunt in monasterium loci Sancti Bernardi una cum domino Joanne Fabri ut dici audivit causa presentandi ipsum dominum Joannem de Vaken sed quale responsum habebant ignovit testis

Dominus Joannes De Heyden presbiter non beneficiatus manens ibidem aetatis nonaginta annorum

[folio 34 verso]

neutrum partium attinens, nouit partes in iuventute ipsorum, item requisitus dicit quod septuaginta annis aut circiter lapsis vidi testis dominum Godefredum [Noteleer] investitum ecclesie beginagii Lirensis qui ut tunc dicebatur per nominationem beghinorum, et presentationem abatis per dictum capitulum fuit commissus quo defuncto vidi in dicta ecclesia dominum **Joannem [Detterlaer]** investitum eiusdem ecclesie etiam ut tunc dicebatur modo predicto commissus post dictum dominum Joannem intravit dominus **Joannes de Damme** in ecclesiam predictam eodem modo, quo defuncto intravit dominus **Joannes Rumoldi**, et ipso defuncto intravit dominus **Joannes de Waver**, et ipse defuncto intravit dominus **Egidius** ultimus possessor et quamvis eiusmodi electione minime interfuit attamen numquam audivit contrarium quia beginae habuerunt nominationem concordante cum primo teste.

Beatrice Banarts magistra mense sancti Spiritus beginagii aetatis sexaginta annorum et mansit ibi a iuventute neutrum attinens novit partes a iuventute requisiter dicit quod vidit quatuor curatos successive primo dominum **Joannem de Damme**, post ipsum **Joannem de Waria**, et post ipsum dominum **Joannem de Falie[]**, et post ipsum dominum **Egidium Pobodonem** ultimum possessorum, nec umquam audivit aut scivit aliquem questionem quia semper nominatus a beginis mansit

[folio 35 recto]

curatus, et interfuit in ista ultima electione in qua magistre, et omnes begine consenserunt et electus est boni nominis, fame et scientificus nescit tamen a quibus obtinuerunt eiusmodi privilegium, seu numquam fuit contarium premissorum ut supra etiam vidit aliisque privilegie tantum et viginti annorum supra de eiusmodi possessione electionis

Catarina de Vlaest aetatis septuaginta annorum et mansit ibi quinqueginta annis neutrum attinens de notitia concordat in omnibus et per omnia cum teste immediate preaudita

Alijdis de Vlaest aetatis quinquaginta annorum mansit ibidem quadraginta octo annorum neutrum attinens de notitia concordat in omnibus cum **Beatrice Banarts** deponendo cum idem ipsissima que eadem Beatrice depositus etiam testatur cum fuit iuratus contentabatur de electione per senioris facta

Elisabeth Daniels aetatis nonaginta annorum mansit ibidem quinqueginta annis lapsis quibusdam intervallis neutrum attinens de notitia concordat, concordat etiam cum Beatrice Banarts de omnibus et est electus bonus probus homo et pro tali tenetur.

Catarina de Millegem aetatis quinquaginta annorum et amplius neutrum attinens de notitia concordat de contentis in commissione concordat cum Beatrice, nec numquam vidit contrarium quia habebant nominare curatum et nominatum semper obtinuerunt et interfuit in electione seu nominatione domini **Egidii Pobodonis**

[folio 35 verso]

Catarina de Kessele aetatis quinquaginta octo annorum et mansit ibi a quinquaginta annis attinens domino **Girongo** in remotis, sed domino Joannino attinet, de notitia concordat, et concordat de electionis ut supra.

Elisabeth de Venne magistra quinquaginta annorum aut aliter mansit ibidem a quadraginta annis, nescit si attinet alicui partium. Item requisita dicit quod presens fuit unicum aliis magistrabus et senioribus, et seniori parte beghinarum ubi dominus Joannes fuit electus, et dicit quod electio spectat cum beghines nec umquam vidit contrarium, cum testis vidit tres curatos nominatos successive vidit dominum **Joannem de Damme**, et ceteros successive quod virtute de nominationis obtinuerunt ecclesiam, et quamvis testis non interfuit in illis electionibus eo quod fuit iuvenis attamen quidquid magistras fecerint iuvenes consenserunt dicens quod habeant uliquas litteras quamvis ipsarum tenore ignorat.

Joanna de Loddershoecke magistra infirmarie curtis beghinarum aetatis quinquaginta annorum mansit ibi a septemdecim annis neutrum attinens de notitia concordat, item requisita dicit quod dominus Joannes fuit canonice, et concorditer electus quia testis presens fuit in eiusmodi electione.

Nec umquam audivit contrarium imo audivit a senioribus, et precipue a **Catarine de Lisp**, que aetatis nonaginta annorum antequam decessit, et que decessit sex annis aut circiter lapsis quod beghine habuerunt nominare aliquem idoneum presbiterum

[folio 36 recto]

sine exceptione suum intra civitatem Lierensam et illum presentare domino Abati sancti Bernardi praetere dicit quod cum dictus dominus Joannes alias per testes, ut alias beghinias erat concorditer electus, et dominus Abas sancti Bernardi viam universe carnis esset ingressus et conventus eiusdem monasterii eligisset dominum **Jordanum** in abatem, testis loquens et **Catarina de Lippeloe** magistra beghinagii una cum domino **Joanne Fabri** notario accesserunt cum dictum dominum **Jordanum** pro presentando iuxta consuetudinem beghinagii dominum Joannem de Vaken actorem, quibus respondit quod erat noviter electus, et se aviseret cum conventu suo quo facto dictis magistris responderet, et prandie facto misit quemdam clericum suum a dictas magistras qui in jure modum respondit quod jus et observatam consuetudinem ipsarum magistrarum non vellet diminuere sed semper augmentare pro posse, et his dictis abierunt.

Catarina de Lippeloe sexaginta annorum mansit ibidem octodecim annis neutrum attinens novit dominum **Gerongum** a pueritia et alium non diu, et concordat in omnibus cum Joanna teste immediate audite.

Quibus sic actis dictus dominus Joannes de Vaken a probandam intentionem suam exhibuit coram me in modum probationis tria instrumenta publica signis, et subscriptionibus Joannis Fabri de Filfordia

[folio 36 verso]

Cameracensis diocesis publica imperiali auctoritate notarii ut prima facie apparebat scripta et signata quorum unum fecit mentionem de electione dicti domini Joannis de Vaken, et nominatione eiusdem per dictas beghinias ville Lirensis facta, secundum vero instrumentum facit mentionem de gratia super electione predicte beghinis facte per dominos decanum et capitulum et confirmatione per reverendum in Christum patrem bone memorie nostrum Cameracensem episcopum ipsis concessa, tertium vero instrumentum facit mentionem de protestatione facta de non consentiendo in dominum **Gerongium de Quaethoven** presentatum per dominum electum monasterii sancti bernardi supra Schaldim ordinis cisterciensis Cameracensis dyocesis nec non quandem presentationem a domini archidiacono Antwerpiensis in ecclesia Cameracensi et rescriptionem idem infixem prefertus vero dominus **Gerondus de Quathoven** in modum probationis exhibuit quodem instrumentum signo, et subscriptione **Joannis [Eone]** presbiteri Cameracensis diocesis publicum.

Dese copie gecollationeert iegens een
perquamenten brief geschreven op
een seer oude maniere vol van abre-
vatiën, is daermede in substantie
bevonden t'accorderen, quod attestor

Stobbaerts
1702

Bijlage A - Lijst teksten in chronologische volgorde

**Nr. Datum Verkort regest
jjjmmdd**

- 18,1 12460000 Brief van Johannes, abt van Tongerlo, aan meesteres en begijnen van Lier, waarin tekst 18,2.
1 12590200 De deken en het kapittel van Lier stemmen in met de oprichting van een begijnhof in hun parochie.
20,2 12590200 De deken en het kapittel van Lier stemmen in met de oprichting van een begijnhof in hun parochie.
2 12590400 De bisschop van Kamerijk staat de begijnen van Lier toe om een pastoor te hebben
3 12640801 De bisschop van Kamerijk herbevestigt zijn goedkeuring van het jaar 1259.
17 12730315 De Juffrouw (magistre) en Begijnhof van Lier schenken bijkomende rente voor onderhoud van kapelaan.
6,1 12740700 Johannes, hertog van Brabant belooft de Lierse begijnen te beschermen.
21 12960000 Een Rooms college van bisschoppen staat een aflaat ivm het Lierse Begijnhof.
22 13000108 Guido , bisschop van Kamerijk, bevestigt de aflaat (nr. 21).
23 13001100 Een Rooms college van bisschoppen staat een aflaat toe ivm de infirmerie van het Lierse Begijnhof.
16 13020900 Frater Clemens bericht de bisschop van Kamerijk dat abt van Sint Bernardsabdij begijnhof Lier zal visiteren.
6,2 13040412 Johannes, hertog van Brabant belooft de Lierse begijnen te beschermen.
8,1 13040412 Johannes, hertog van Brabant belooft de Lierse begijnen te beschermen.
24 13050702 Guido , bisschop van Kamerijk, bevestigt de aflaat (nr. 23).
27 13110000 Daniel, bisschop van Archanië , staat een aflaat toe aan wie ivm het Lierse Begijnhof (twijfel ivm datum).
5,1 13200100 Brief van paus Johannes over begijnen
15,1 13200100 Brief van paus Johannes over begijnen
5 13230207 Petrus, bisschop van Kamerijk liet gedrag en zeden van de begijnen te Lier onderzoeken .
25 13310120 Een Rooms college van bisschoppen staat een aflaat ivm de St Margaretakerk van het Lierse Begijnhof.
26 13330325 Guido , bisschop van Kamerijk, bevestigt de aflaat (nr. 24), en voegt uitzondering toe en bijkomende aflaat.
6 13531027 Het Antwerps kapittel bevestigen twee brieven van Hertog van Brabant, re bescherming Lierse begijnen.
4 13670902 Petrus, vicaris van Guido bisschop van Kamerijk, streng op te treden tegen ongehoorzame enz.; begijnen.
30 13790914 Johannes, bisschop Kamerijk aan deken te Antwerpen: controverse benoeming pastoor; beveelt onderzoek.
31 13790925 Verslag van tegensprekelijk onderzoek : getuigenverklaringen, en voorgelegde documenten.
7 13800704 Hertogin Johanna bevestigt de vroegere de brieven, privileges en giften aan het Begijnhof te Lier
9,1 14100316 Ludovicus, kardinaal van Barro, bevestigt dat de Lierse Begijnen hun pastoor mogen kiezen.
9 14100524 De decaan van de H. Mariakerk in Antwerpen bevestigt dat de Lierse Begijnen hun pastoor mogen kiezen.
11 14250900 Paus Martinus V bevestigt het recht Lierse begijnen om pastoor te kiezen,in brief aan de Abt van Tongerlo.
18,2 14250900 Paus Martinus V bevestigt het recht Lierse begijnen om pastoor te kiezen,in brief aan de Abt van Tongerlo.
18 14271210 Open brief door notarius publicus J de Dormale over verkiezing van rector van het Begijnhof van Lier.
20,3 14370304 De deken en het kapittel van Lier verklaren hun standpunten rond het begijnhof van Lier.
8 14410801 Hertog Philips herbevestigt de Lierse begijnen te beschermen (dit cfr. voorvader Hertog Jan deed in 1304).
28 14460914 Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, stemt in met de aflaatbrief (nr. 27).
14 14470601 Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, bevestigt de begijnen van Lier en infirmerie te beschermen.
19,1 14490420 Brief van Johannes, kardinaal van Koblenz, aan bisschop van Kamerijk, over benoeming pastoor.
13 14490507 Brief van Johannes, kardinaal van Koblenz, aan bisschop van Kamerijk, over aanpak van zekere "scandala".
20,1 14490507 Brief van Johannes, kardinaal van Koblenz, aan bisschop van Kamerijk, over benoeming pastoor.
29 14490510 Johannes, kardinaal in Duitsland, staat aflaat toe ivm bepaalde feesten/kerkvieringen op begijnhof van Lier.
20 14491107 Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, aan kapittel Lier, bevestigt benoeming Johannes Fabri.
19 14500217 Johannes de Burgundia, bisschop van Kamerijk, aan kapittel Lier, benoemt Johannes Fabri als pastoor aldaar.
15 14970903 Henricus de Bergis, bisschop van Kamerijk, verzoekt Johannes de Alosto e.a. "scandala" te onderzoeken.
10 17020427 Bevestiging van tekst (nr. 9) door twee schepenen van de Stad Lier.
12 17020427 Bevestiging van tekst (nr. 11) door twee schepenen van de Stad Lier.

Bijlage B - Vrij vertaling van enkele teksten

- 1 -

Regest: februari 1259 - De deken en het kapittel van Lier stemmen in met de oprichting van een begijnhof in hun parochie, staan de begijnen toe een eigen pastoor te hebben, regelen de verdeling van de inkomsten van de kerk en staan begrafenissen in het Begijnhof toe. De Bisschop van Kamerijk wordt verzocht zijn goedkeuring te willen geven.

Aan alle huidige en toekomstige gelovigen in Christus die deze brief zullen lezen, wij de Dekaan en het ganse Kapittel van Lier en samen met de Plebaan van deze zelfde plaats groeten U in Hem wiens zijn geen verleden noch toekomst kent.

De begijnen van onze parochie zullen een hof bouwen waar zij hun vast verblijf zullen kiezen, dit met onze gezamenlijke goedkeuring en instemming.

Geleid door de wetten van de Heilige Geest en na aangenaam beraad met goede mannen, en opdat later geen geschil of tweedracht zou rijzen tussen ons enerzijds en de begijnen anderzijds hebben wij met hen een overeenkomst aangegaan onder deze vorm opdat de begijnen van de voormalde parochie zoals gevraagd een speciaal daartoe benoemd priester zouden hebben in hun eigen kerk, die hen ten gepaste tijde zou voorzien in de goddelijke dienst en de kerkelijke sacramenten.

En als uitzondering op het parochiaal recht zal elke begijn ons jaarlijks twee zilverstukken (denarii) geven, waarvan één in de Paastijd en de andere in de Kersttijd moeten betaald worden.

De inkomsten van de offergaven en kaarsen op de dag van hun begrafenis - of er één dan wel meerdere overlijdensmissen gevierd zullen worden - zullen ons voor de helft toekomen zonder enige vermindering of voorbehoud, en daarenboven, volgens het parochierecht zo zij enige grotere offers zullen ontvangen bij vier plechtige diensten per jaar, evenzo met Kerstmis, met Pasen, met Pinksteren en met het feest van Allerheiligen en met de plechtige vieringen van de Heilige Maagd.

De andere tijden van het jaar is het hen toegestaan alle offergaven ten altaar te ontvangen en te behouden en de lichamen van hun doden in hun kerkhof te begraven, dit onder voorbehoud echter dat zij dan niet hun klok(ken) luiden om tot de mis op te roepen, maar dat eerst onze klokken zullen geluid worden, en dat zij de lichamen van de doden van onze parochie niet begraven.

Verder, opdat hun godsdienstige oefeningen door dienaren niet onnoodig versmaad zou worden, staan we toe dat steeds voor de voorziening ervan door een religieus van de Cisterciënsers van de Sint Bernardus Abdij van het bisdom Kamerijk aan ons, Dekaan en Kapittel van Lier, en vanwege de begijnen een priester zou voorgesteld worden die daar de goddelijke dienst zal doen.

Zo deze priester overlijdt of overgeplaatst wordt zal een opvolger door dezelfde begijnen evenzo als de Abt aan ons Kapittel voorgesteld kunnen worden, en zullen zij een zo voorgestelde kandidaat niet kunnen weigeren zo hij geschikt is.

Evenzo indien door de hemelse goedheid de goddelijke dienst daar uitgebreid zou moeten worden door de aangroei van het aantal gelovigen en meerdere bedienaren daartoe nodig zijn zullen wij te

gener tijd en geenszins verplicht zijn daarin te voorzien, noch zullen zij er één van ons kunnen eisen onder welk voorwendsel dan ook van enige tekortkoming van onze zijde..

Deze brief gericht aan de voormalde begijnen hebben we voorzien van onze zegels ter bevestiging en ter blijvende zekerheid en herinnering van het voorgaande.

En op devote wijze verzoeken wij de onze eerwaarde vader en met Gods dank heilige bisschop van Kamerijk om zich te verwaardigen het voorgaande te bevestigen, dit ter blijvende zekerheid zowel voor ons als voor de voormalde begijnen.

Gegeven in het jaar ons heren duizend tweehonderd achtenvijftig in de maand februari.

- 23 -

Regest : November 1300 - Een Rooms college van bisschoppen en aartsbisschoppen staat een aflaat van veertig dagen toe aan hen die de infirmerie van het Lierse Begijnhof steunen, bepaalde kerkvieringen bijwonen, of het kerkhof bezoeken en daar bidden voor de zielen van de overledenen.

Aan alle in Christus gelovenden die deze brief zullen zien, wij, bij de genade Gods Aartsbisschoppen Raynutius Calaritanus, frater Basilius Ierosolymatanus, Adenulphus Consanus en Bisschoppen frater Thomas Cresiensis, Manfredus Sancti Marci, frater Nicolas Tortibulensis, Nicolas Neocastrensis, frater Anthonius Chenadiensis, Bonifatius [Baratinus], Bernardus [Pacenus], Sinibaldus Guardiensis en frater Jacobus Calchedoniensis groeten U in de Heer.

Zoals de apostel zegde: allen zullen wij staan voor de troon van Christus en geoordeeld worden over het goed en het kwade dat wij in ons meedragen.

Daarom is het gepast de dag des oordeels voor ogen te houden door werken van grootste barmhartigheid te verrichten en, bewust van de eeuwigheid, hier op aarde te zaaien.

Want de vruchten daarvan zal de Heer ons in veelvoud laten oogsten in de hemelen, als wij ons vast geloof en hoop behouden.

En wie weinig zaait zal ook weinig oogsten, en wie de zegeningen van de zegeningen zaait oogst het eeuwig leven.

En zo ook worden in de Infirmerie of het Hospitaal van het Begijnhof te Lier gelegen in het bisdom van Kamerijk dag en nacht zieke, zwakke en hulpbehoevende vrouwen opgevangen, en dit van waar ook zij uit de Christenwereld komen.

Maar deze Infirmerie dient over de nodige middelen te beschikken zodat de Meesteres en zusters van deze infirmerie meteen de nodige verzorging kunnen bieden. En de Meesteres en zusters hebben hiertoe zelf onvoldoende middelen tenzij zij zouden worden geholpen door Christengelovigen.

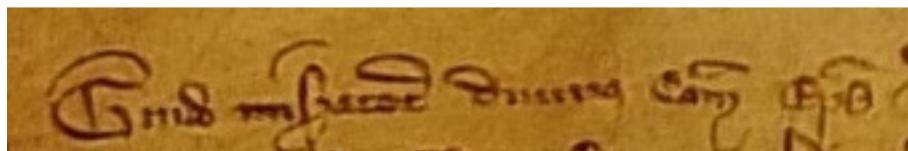
Daarom verzoeken en vragen wij in deze dat onze ganse gemeenschap aan dit hospitaal of infirmerie vrome aalmoezen en welkome steun uit liefdadigheid zou geven. En also en door andere goede werken die U zou doen U de altijddurende vreugde van het geluk zou kunnen bereiken.

En wij wensen het genoemde hospitaal of infirmerie - zoveel als wij met Gods hulp kunnen - te steunen vanuit de barmhartigheid van de almachtige God en van de heilige apostelen Petrus en Paulus en in wier gezag wij vertrouwen.

Daarom, aan allen die waar berouw tonen en hun zonden gebiecht hebben
en die devotievol zouden gekomen zijn naar het genoemde hospitaal of infirmerie op alle en elke
van de hierna vermelde feesten en dagen te weten:
Kerstmis, Driekoningen, de verrijzenis en hemelvaart van de Heer en Pinksteren
en ook de Lichtmis, de geboorte en de hemelvaart van de heilige Maagd Maria
op de feestdagen van Allerheiligen, van de apostelen Petrus en Paulus en van alle andere
apostelen, van de evangelisten Marcus en Lucas, en gedurende de octaven [periode van acht
dagen na een hoogfeest] van dezelfde feesten
en ook op de feestdagen van de aartsengel Michael, van Johannnes de Doper en van diens
onthoofding, van de heilige martelaren Johannes, Laurentius, Vicentius, Petrus et Georgius , van
Nicolaas, Nicasius, Gummarus, Martinus, van de biechtvaders Ambrosius en Augustinus,
van Margareta, Barbara, Lucia, Catherina, Agatha, Agnes en van de maagd Scholastica, van
Magdalena en Anna
en op alle zondagen van het ganse jaar en gedurende de volledige grote Vastentijd,
en een helpende hand reiken voor de noden van deze infirmerie of hospitaal
of allen die - in goede gezondheid dan wel in hun laatste levensdagen - op wettige wijze enig goed
zouden nalaten, bestemmen of doen bestemmen aan de voornoemde infirmerie,
of allen die de begraafplaats van de kerk van heilige Margareta aldaar zou bezoeken een Onze
Vader en een Wees gegroet Maria biddend voor de zonden van hen die daar rusten of van enig of
alle overleden gelovigen,
Aan al dezen staan wij - vergevingsgezind in de Heer - een aflaat van veertig dagen toe voor de
hen opgelegde penitenties, en dit voor zover de bisschoppelijke welwillendheid hier bijtreedt en
instemt.

Ter bevestiging hiervan hebben wij bevolen dat onze zegels hieraan worden gehecht.
Gegeven te Rome in de maand november van het jaar ons heren duizend driehonderd, tijdens het
zesde jaar van het Pontificaat van onze Heer Paus Bonifatius VIII.

- 24 -

Guido miseratione divina Cameracensis Episcopus

Guido, bij de genade van God Bisschop van Kamerijk, aan allen die deze brief zullen zien mijn
eeuwige groet in de Heer.

U zult weten dat wij de inhoud van deze brief, en waaraan onze brief werd gehecht, gezien en
grondig onderzocht hebben, en dat wij dit alles goedkeuren, ratificeren en bevestigen, dit op basis
van onze gebruikelijke bevoegdheid.

Ter bevestiging hiervan werd ons zegel aan de bestaande brief gehecht.

Gegeven in het jaar ons heren duizend driehonderd en vijf, de vrijdag na het feest van de
Apostelen Petrus en Paulus.

- 31 - deel; vanaf folio 33 verso

Het betreft de verklaringen van de ondervraagde getuigen.

- **Johannes Andree**, kapelaan van het hospitaal van Lier, 60 jaar oud, kent beide partijen sinds zijn jeugd. Hijzelf werd zowat 35 jaar geleden aangesteld, en hij bevestigt de procedure - zoals hem sinds altijd bekend en nooit hoorde hij het tegendeel beweren - : de begijnen verkiezen een pastoor, de abt van Sint Bernardsabdij stelt de kandidaat voor aan het kapittel van Lier. Bij zijn weten werd, na het overlijden van pastoor **Henricus de Arschot, Egidius Pobodonem** verkozen en die werd voorgesteld door de **abt Gosuibus Druna(m)** aan het kapittel. Deze Egidius werd beschuldigd van " aliquibus excessibus" - beschuldigingen die later werden ontkracht - maar wegens die beschuldiging bleef hij een tijd afwezig op het begijnhof. Daarom kozen de begijnen **Paulus de Santhoven** als pastoor, en die werd ook aangesteld. Paulus bracht Egidius hiervan op de hoogte op vermetele wijze, at eerst het altaarbrood - volgens de getuige -; anderen beweren dat Heer Egidius, opgetild bij zijn middel, een flinke val maakte. De getuige was aanwezig bij de verkiezing van Johannes door de begijnen. Met Johannes Fabri gingen ze vervolgens naar abt van Sint Bernardsabdij, maar getuige weet niet welk antwoord ze daar kregen.

- Priester **Johannes De Heyden**, aldaar wonend en 90 jaar oud, kent partijen sinds hun jeugd. Een 70 jaar geleden zag als getuige hoe **Godefridus [Noteleer]** pastoor genomineerd werd door de begijnen, die werd opgevolgd door wijlen **Johannes Detterlaer**, dan door **Johannes de Damme, Johannes Rumoldus, Johannes De Waver** en tenslotte en als laatste Egidius.

- **Beatrice Banarts**, meesteres van de Tafel van de Heilige Geest, 60 jaar oud en hier wonend sinds haar jeugd kent de partijen sinds hun jeugd. Desgevraagd herinnert ze zich vier pastoors : Johannes de Damme, Johannes de Waver, Johannes de Falie[], en Egidius Pobodonem. Ze was aanwezig op de verkiezing van deze laatste, een 20 jaar geleden.

- **Catarina de Vlaest**, 70 jaar oud en al 50 jaar hier wonende, was het in alles eens met vorige getuige.

- **Alijdis de Vlaest**, 55 jaar oud en al 48 jaar hier wonende, was het in alles eens met de verklaring afgelegd door Beatrice Banarts.

- **Elisabeth Daniels**, 90 jaar oud en al 55 jaar hier wonende, was het in alles eens met de verklaring afgelegd door Beatrice Banarts. Zij voegt eraan toe dat een goed en orecht was verkozen.

- **Catarine de Millegen**, 55 jaar oud, was het in alles eens met de verklaring afgelegd door Beatrice Banarts. Zij was aanwezig bij de verkiezing van Egidius Pobodonis..

- **Catarine de Kessele**, 58 jaar oud en hier zowat 50 jaar wonend, is het eens met de afgelegde verklaringen rond verkiezing.

- **Elisabeth de Venne**, meesteres, ongeveer 50 jaar oud en hier 40 jaar wonend, bevestigt dat ze aanwezig was bij de verkiezing van Johannes.

- **Joanna de Loddershoecke**, meesteres van de infirmerie, 50 jaar oud en hier 17 jaar wonend, bevestigt dat Johannes werd verkozen; ze was daar getuige van, en heeft nooit het tegendeel horen beweren door oudere begijnen, evenmin door wijlen **Catarine de Lisp**, overleden zowat 6 jaar geleden op 90-jarige leeftijd, die de procedure van verkiezing bevestigde.

Maar : na de verkiezing van Johannes is de abt van de Sint Bernardsabdij overleden, en ene Jordanus werd tot nieuwe abt gekozen. Toen meesteres **Catarina de Lippeloe** samen met 'notarius publicus' en priester **Johannes Fabri** zich naar de abt begaven om de verkiezing van **Johannes de Vaken** als pastoor mede te delen, zegde hij pas verkozen te zijn en zijn klooster te moeten raadplegen. Later zond hij een clericus naar de meesteres en liet eedelen dat het recht en

de gewoonten van de meesteres onverkort erkend wordt. Dit gezegd zijnde vertrokken de meesteres en Johannes Fabri.

- **Catarina de Lippeloe**, 60 jaar oud en al 18 jaar hier wonend, heeft Gerongus gekend van kindsbeen af. Ze bevestigt de verklaringen van de vorige getuige.

Dit gedaan zijnde toonde Johannes de Vaken drie 'publiek instrumenten (d.i drie aktes) ondertekend door Johannes Fabri 'de Filfordia':

- het eerste bevestigt de verkiezing door de begijnen van Johannes de Vaken als pastoor;
- het tweede bevat het bericht aan dekaan en kapittel, en de bevestiging door de bisschop van Kamerijk;
- het derde maakt melding van het protest aangetekend door de abt tegen Gerongius de Quaethoven, welk door de abt van Sint Bernardsabdij werd overgemaakt aan de Archidekaan van Antwerpen.

Gerondus Van Quaethoven legede - bij wijze van op instemming - een akte voor getekend door Johannes [Eone], priester van het bisdom van Kamerijk.

- o O o -